

EKO KALENDARZ

8 maja

Dzień Bibliotek

WWW.EKOKALENDARZ.PL

Każda książka żyje tyle razy, ile razy została przeczytana.

Ten cytat można odczytać dosłownie, mając na myśli konkretny egzemplarz kurzący się na półce. Ileż to fantastycznych książek, które mamy w prywatnych biblioteczkach, przeczytaliśmy raz lub dwa? Straszliwe marnotrawstwo, nie sądzicie? Wiem, wiem, wydawcy narzekają, że Polacy kupują coraz mniej książek i coraz mniej czytają. Ale wyobraźcie sobie taki nagłówek w gazecie: „Polacy czytają coraz więcej książek, choć kupują ich coraz mniej. Z każdej biblioteki osiedlowej wypożyczają kilkadziesiąt nowości wydawniczych tygodniowo!”.

Nie namawiamy do tego, żebyście przestali kupować książki, ale warto się nimi dzielić z przyjaciółmi i znajomymi. Częściej korzystajcie z dobrodziejstwa bibliotek! Jeśli dawno tam nie zaglądaliście – może nawet od czasów szkolnych czy studenckich – to 8 maja powinniście bibliotekę odwiedzić. W tym dniu obchodzimy w Polsce Dzień Bibliotek i Bibliotekarzy, a przy okazji rozpoczynają się obchody Tygodnia Bibliotek. Z tego powodu biblioteki zaplanowały mnóstwo ciekawych wydarzeń: spotkań z autorami, wystaw, konkursów, warsztatów itp. Im więcej osób korzysta z danej biblioteki regularnie, tym większą ma ona szansę na zdobycie funduszy na zakup nowości. Uwaga! Dzień Bibliotek to zwykle dzień bez kar bibliotecznych! Możesz tego dnia bezpiecznie oddać zalegające od dawna książki bez obawy o kary finansowe.

Wyzwanie:

Zapisz się do biblioteki i korzystaj z jej zbiorów. Nie tylko oszczędzisz drzewa, ale przy okazji możesz poznać kogoś ciekawego i porozmawiać o książkach.

Zanieś do biblioteki książki, z których już nie korzystasz. Może ktoś inny je przeczyta. Wspomóż biblioteki w krajach Globalnego Południa.

Jak biblioteki realizują Cele Zrównoważonego Rozwoju?

Materiały:

Potrzebne materiały: konturowa polityczna mapa świata naklejona na duży arkusz papieru pakowego lub brystolu, ewentualnie ścienna polityczna mapa świata oraz wydrukowane teksty z załącznika, kartki typu post-it lub małe karteczki, klej lub taśma klejąca, logotypy celów zrównoważonego rozwoju, przybory do pisania i rysowania, a także atlasy geograficzne lub telefony z dostępem do internetu.

Zajęcia rozpocznij od krótkiego wprowadzenia na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju.

„Przekształcamy nasz świat: Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030” to dokument przyjęty przez wszystkie 193 państwa członkowskie ONZ. Agenda wyznacza 17 Celów Zrównoważonego Rozwoju oraz powiązanych z nimi 169 zadań szczegółowych, które mają zostać osiągnięte przez świat do 2030 roku. Cele odnoszą się do największych wyzwań stojących przed współczesnym światem: sprawiedliwość społeczna, zmiany klimatu, zrównoważony rozwój, pokój, ubóstwo, głód, zdrowie, edukacja, równość płci. Agenda stanowi plan działania dla wszystkich krajów, które na wszystkich szczeblach, od samorządów lokalnych po współpracę międzynarodową, powinny zaangażować się w zmienianie świata na lepsze.

Biblioteki są jednymi z kluczowych instytucji dla osiągnięcia Celów Zrównoważonego Rozwoju. Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń i Instytucji Bibliotekarskich (IFLA) aktywnie uczestniczyła w pracach nad tworzeniem Agendy, zwracając uwagę na konieczność włączenia dostępu do informacji, ochrony dziedzictwa kulturowego oraz powszechnej umiejętności czytania i dostępu do technologii informacyjnych i komunikacyjnych (TIK) do celów.

Bibliotekarze zwracali uwagę, że dostęp do informacji wspiera rozwój poprzez umożliwienie ludziom:

- korzystania w pełni z ich praw obywatelskich, politycznych, gospodarczych, społecznych i kulturalnych,
- uczenia się i stosowania nowych umiejętności,
- podejmowania decyzji i aktywnego uczestniczenia w życiu społeczeństwa obywatelskiego,
- tworzenia rozwiązań w społeczności dla różnego rodzaju wyzwań rozwojowych.

Łatwy dostęp do informacji obliuguje władze i wpływowe instytucje do większej przejrzystości działań, konsultowania projektów a jednocześnie pozwala obywatelom na kontrolę działalności tych jednostek. Dostęp do informacji to także łatwiejszy pomiar postępów w zakresie publicznych i prywatnych zobowiązań dotyczących zrównoważonego rozwoju.

Dostęp do informacji jest podstawowym prawem człowieka, które może przerwać cykl ubóstwa i wspierać zrównoważony rozwój, a biblioteki są nie tylko kluczowymi partnerami rządów, ale już przyczyniają się do postępu w osiągnięciu 17 celów.

Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030 za Cel 16 stawia sobie „Promowanie pokojowego i inkluzywnego społeczeństwa, zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz budowę na wszystkich szczeblach skutecznych i odpowiedzialnych instytucji, sprzyjających włączeniu społecznemu”. Podpunkt 16.10 uszczegóławia, że należy „zapewnić powszechny dostęp do informacji

oraz ochronę podstawowych wolności, zgodnie z krajową legislacją i porozumieniami międzynarodowymi". W sytuacji gdy blisko połowa ludności na świecie nie ma dostępu do informacji online, rola bibliotek wyposażonych w dostęp do internetu oraz wykwalifikowaną kadrę wydaje się nie do przecenienia, szczególnie w krajach najstabilniej rozwiniętych.

Kolejnym z zadań Agendy (5.b) jest „Upowszechnić korzystanie z technologii, w szczególności technologii informacyjnych i komunikacyjnych, by przyczyniać się do wzmocnienia pozycji kobiet oraz „Do 2017 roku w pełni uruchomić bank technologii oraz mechanizm budowania potencjału naukowego, technologicznego i innowacyjnego na rzecz krajów najstabilniej rozwiniętych; zwiększyć wykorzystanie technologii kluczowych dla rozwoju, w szczególności technologii informacyjnych i komunikacyjnych” (17.8).

Zapytaj uczniów czy korzystają z innych bibliotek niż biblioteka szkolna. Jeśli nawet nie są zapisani do biblioteki publicznej, zapytaj czy słyszeli o działaniach podejmowanych przez biblioteki, wykraczających poza wypożyczanie książek i promocję czytelnictwa.

Na co dzień kojarzymy bibliotekę z miejscem, w którym wypożyczamy książki. Jednak aktywni czytelnicy, bywający w bibliotece od czasu do czasu, z pewnością zauważyli, że ich rola wykracza znacznie poza funkcję wypożyczalni. Biblioteki są lokalnym centrum kultury, miejscem edukacji dzieci i dorosłych, punktem, w którym udziela się porad. Pełnią rolę świetlicy, kawiarenki internetowej i wielu innych. Toczy się w nich intensywne życie, a pracownikom bibliotek daleko do stereotypowego wizerunku znudzonej bibliotekarki stemplującej i układającej książki. Współczesny bibliotekarz to również animator, menadżer, fundraiser i specjalista od public relations.

Biblioteki na całym świecie są trwałymi instytucjami lokalnymi o stałym finansowaniu i możliwościach rozwoju. Ludzie ufają takim instytucjom. Wykorzystanie ich zasobów osobowych, lokalowych i technicznych, a przede wszystkim zaufania jakim się cieszą, powoduje, że działania bibliotek na rzecz realizacji celów zrównoważonego rozwoju są skuteczne i efektywne. Biblioteki wspierają inicjatywy w dziedzinie zdrowia, edukacji, rolnictwa, zaangażowania społecznego, równości płci, umiejętności informacyjnych i innych.

W wielu krajach na świecie biblioteka jest miejscem, w którym można bezpłatnie uzyskać poradę, skorzystać z komputera i internetu, dotrzeć do aktualnych informacji, np. gospodarczych (jak choćby bieżące ceny produktów na lokalnych rynkach), prawnych, środowiskowych, dotyczących ofert pracy. To miejsce, które ułatwi założenie własnego biznesu, wypełnienie wniosku o dotację czy formularza podatkowego. Można tu wziąć udział w konsultacjach społecznych, w spotkaniu poświęconym profilaktyce zdrowotnej czy w inicjatywie lokalnej.

Ułokuj mapę świata w dostępnym i widocznym dla wszystkich miejscu. Podziel uczniów na czteroosobowe zespoły i rozdaj grupom po kilka fragmentów tekstu z załącznika (w zależności od liczby klasy, czyli liczby grup, będzie to średnio od trzech do pięciu fragmentów). Rozdaj karteczki post-it lub inne małe karteczki, pisaki, klej, markery. Potóż w dostępnym dla wszystkich miejscu wydruki logotypów Celów Zrównoważonego Rozwoju. Poproś uczniów o zapoznanie się z tekstami, odnalezienie logotypów Celów pasujących do działań bibliotek, hasłowe opisanie lub symboliczne przedstawienie rysunkowe wymienionych działań na małych karteczkach. Następnie poproś o odnalezienie na mapie kraju opisanego w tekście, oznaczenie go kropką, naklejenie opisu/rysunku wraz z logotypem CZR poza obszarem mapy i połączenie go linią z krajem, którego dotyczy. Gdy wszyscy uczniowie skończą zadanie, poproś grupy o przedstawienie najciekawszego według nich projektu spośród tych, którymi się zajmowali.

Cel 1: Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie

W Słowenii w Bibliotece Miejskiej w Lublanie znajduje się Serwis Informacji o Zatrudnieniu, który pomaga znaleźć pracę osobom bezrobotnym. Co roku korzysta z niego około 1200 osób, w tym także osoby bezdomne lub otrzymujące świadczenia socjalne. Biblioteka uczy posługiwania się mediami i wyszukiwania informacji, pomaga pisać życiorysy i listy motywacyjne, wspiera w przygotowaniu się do rozmowy o pracę.

Cel 1: Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie

Na Sri Lance prowadzony jest rządowy program e-Library Nenasala, którego celem jest zwiększenie umiejętności korzystania z technologii cyfrowych oraz dostępności do nich wśród najbiedniejszych mieszkańców kraju, zwłaszcza tych z obszarów wiejskich. W trzystu centrach na terenie całego kraju organizowane są szkolenia z obsługi komputera i poszukiwania rzetelnych informacji. Otwarte dla wszystkich centra poprawiły dostęp do informacji w najbardziej zubożonych częściach kraju.

Cel 2: Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo

W Rumunii przeszkoleni bibliotekarze w latach 2011–2014 pomogli 100 000 rolników otrzymać dotacje rolnicze o równowartości 187 mln dolarów. Bibliotekarze informowali rolników w jaki sposób otrzymać dotację, uczyli korzystać z dostępnych w bibliotekach komputerów oraz podpowiadali, gdzie znaleźć formularze, jak je wypełniać i wysyłać przez internet.

Cel 2: Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo

W Edenville, w Republice Południowej Afryki grupa bezrobotnych założyła spółdzielnię rolniczą produkującą kukurydzę i sonecznik. Przy pomocy lokalnej biblioteki spółdzielnia zwiększyła produkcję i zyski. Dzięki zorganizowanym przez bibliotekę szkoleniom z obsługi komputera, a także dzięki możliwości bezpłatnego korzystania ze sprzętu, rolnicy mogą łatwiej komunikować się z kontrahentami, tworzyć raporty, korzystać z poczty elektronicznej i komunikatorów, a także uzyskać dostęp do aktualnej wiedzy rolniczej i informacji o bieżących cenach surowców i plonów. Biblioteka wspiera również spółdzielnię, zapewniając rolnikom przestrzeń do prowadzenia spotkań biznesowych.

Cel 3: Zapewnienie wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowego życia oraz promowanie dobrobytu

Lekarze na terenach wiejskich w Ugandzie wciąż mają utrudniony dostęp do aktualnych informacji dotyczących opieki zdrowotnej. Wielu nie ma stałego dostępu do internetu. Biblioteka Uniwersytetu Makere wydaje regularnie publikację skierowaną do pracowników służby zdrowia, streszczającą najnowszą wiedzę dotyczącą chorób zagrażających mieszkańcom regionu, najnowszych osiągnięć naukowych, problemów zdrowotnych, leków, dobrych praktyk. Publikacja rozsyłana jest do ponad 1500 jednostek opieki zdrowotnej, w tym szpitali, ośrodków zdrowia, przychodni, organizacji pozarządowych związanych ze zdrowiem.

Cel 3: Zapewnienie wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowego życia oraz promowanie dobrobytu

Aby zapobiec epidemii gruźlicy rząd Kirgistanu rozpoczął program zapobiegania i kontroli gruźlicy. W działania włączyło się stowarzyszenie zrzeszające biblioteki w tym kraju. W 190 bibliotekach wiejskich przeprowadzono program informacyjny „Nie dla gruźlicy”, w ramach którego przeszkolono 800 osób, które następnie zorganizowały spotkania informacyjne dla kolejnych 5600 osób.

Cel 3: Zapewnienie wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowego życia oraz promowanie dobrobytu

Biblioteka Laterbiokorshie w Ghanie zaangażowała się w edukację na temat zdrowia reprodukcyjnego. W rejonie, w którym działa biblioteka, odnotowano szczególnie alarmujący wzrost liczby ciąż wśród nastolatek w wieku 13-17 lat. Ciąża w takim wieku jest nie tylko niebezpieczna dla zdrowia fizycznie niedojrzałych dziewcząt, ale ma także wpływ na całe ich życie. Dziewczęta porzucają naukę, przez co ograniczają swoje szanse na lepszą przyszłość; w konsekwencji popadają w ubóstwo, czasem w depresję. Biblioteka wraz z partnerami, m.in. Kościołem katolickim, przeszkoliła 2000 dzieci, zarówno dziewcząt, jak i chłopców. Zajęcia dotyczyły dojrzewania fizycznego i psychicznego, higieny i zdrowia reprodukcyjnego, abstynencji, planowania rodziny, przemocy, nastoletniej ciąży. Kampania jest kontynuowana w cyklu comiesięcznym.

Cel 4: Zapewnienie wszystkim edukacji wysokiej jakości oraz promowanie uczenia się przez całe życie

Biblioteka miejska w Malmö w Szwecji działa na rzecz przewyciężenia przepaści cyfrowej, wspierania integracji społecznej oraz zrównoważonego rozwoju. Centrum szkoleniowe biblioteki oferuje kursy „Rozpocznij!”, w których cyfrowo niedoświadczeni użytkownicy uczą się otwierania kont e-mail, lepszego poznawania internetu i dbania o swoją prywatność w sieci. Biblioteka wspiera również imigrantów, zwłaszcza młodzież, której pracownicy pomagają w nauce języka, nauce czytania i pisanie oraz w odrabianiu lekcji.

Cel 4: Zapewnienie wszystkim edukacji wysokiej jakości oraz promowanie uczenia się przez całe życie

Biblioteka Narodowa Singapuru dociera do mieszkańców państwa zarówno poprzez platformy cyfrowe, jak i przez mobilne biblioteki działające w całym kraju. Działania biblioteki skoncentrowane są na regionach, gdzie dostęp do bibliotek stacjonarnych jest utrudniony. Autobusy biblioteczne, dojeżdżają do szkół specjalnych, domów dziecka i domów opieki, ułatwiając mieszkańcom lub podopiecznym tych instytucji dostęp do zbiorów bibliotecznych oraz innych usług świadczonych przez bibliotekę. Biblioteki w autobusach oferują to samo, co biblioteki stacjonarne: bogate kolekcje książek, usługę wypożyczania, pomoc bibliotekarzy i programy edukacyjne.

Cel 4: Zapewnienie wszystkim edukacji wysokiej jakości oraz promowanie uczenia się przez całe życie

Tunezja to kraj, w którym niemal co piąta osoba nie potrafi czytać. Wysoki jest też wskaźnik bezrobocia, szczególnie wśród kobiet, a wiele dziewcząt przedwcześnie kończy naukę. Biblioteka Publiczna w Erriadh na południu Tunezji starała się pomóc niepiśmiennym kobietom w rozwijaniu umiejętności cyfrowych poprzez kursy obsługi komputera. Po takim kursie łatwiej znaleźć pracę, a także rozwijać się i dokształcać w innych dziedzinach za pośrednictwem internetu. Uczestniczki kursów uczyły się praktycznych rzeczy: korzystania ze skanerów i drukarek, poznawały oprogramowanie biurowe, np. arkusze kalkulacyjne, wyszukiwały informacje, zakładały e-maile i konta na portalach społecznościowych.

Cel 5. Osiąganie równości płci oraz wzmocnienie pozycji kobiet i dziewcząt

Biblioteka Narodowa Ugandy prowadzi program szkoleniowy przeznaczony dla kobiet-rolniczek. W ramach programu kobiety otrzymują w lokalnych językach dostęp do prognoz pogody, cen upraw oraz wsparcie w handlu przez internet. Program ten ułatwia prowadzenie gospodarstwa i zwiększa zyski kobiet.

Cel 5. Osiąganie równości płci oraz wzmocnienie pozycji kobiet i dziewcząt

Prowadzony w Nepalu program wsparcia kobiet i dziewcząt z obszarów wiejskich READ pomaga im rozwijać się i przejąć kontrolę nad własnym życiem. Organizowane są warsztaty na temat praw kobiet, równości płci, zdrowia, przemocy wobec kobiet i innych kwestii. Kursy praktyczne obejmują umiejętność czytania i pisanie, język angielski, technologie informacyjno-komunikacyjne, umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i zajęcia praktyczne w zakresie sprzedaży towarów. Biblioteka zachęca kobiety do zapisania się do grupy wsparcia, która spotyka się raz w miesiącu w oddzielnej części budynku, gdzie można swobodnie rozmawiać.

Cel 6. Zapewnienie wszystkim ludziom dostępu do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi

Biblioteka społeczności San Juan Planes w Hondurasie założona z inicjatywy mieszkańca miasteczka w 2007 roku dostarcza książki mieszkańcom oraz dowozi je konno do sąsiednich miejscowości. Założona społecznie biblioteka postanowiła nie ograniczać się do typowo bibliotecznych działań, czyli wypożyczania książek i prowadzenia świetlicy. Rada biblioteki zbadała potrzeby społeczności, okazało się, że problemem jest dostęp do czystej, zdatnej do picia wody. Biblioteka wybudowała urządzenie do filtrowania w centralnym placu miasta i udostępniła je mieszkańcom, którzy mogą tu napełniać pojemniki oczyszczoną wodą.

Cel 7. Zapewnienie wszystkim dostępu do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie

Biblioteki w Croydon, Derby i innych miastach w Wielkiej Brytanii wypożyczają swoim czytelnikom liczniki, mierzące zużycie prądu przez różne urządzenia. Dzięki nim ludzie dowiadują się, ile energii zużywają urządzenia, z których korzystają i zyskują motywację do oszczędzania lub wymienienia energożernych urządzeń na wydajniejsze energetycznie. W rezultacie zmniejsza się zużycie energii elektrycznej, co chroni klimat.

Cel 8: Promowanie stabilnego, zrównoważonego i inkluzywnego wzrostu gospodarczego, pełnego i produktywnego zatrudnienia oraz godnej pracy dla wszystkich ludzi

W Unii Europejskiej corocznie 250 tysięcy osób znajduje pracę, dzięki korzystaniu z lokalnej biblioteki publicznej. Biblioteki pomogły już 4 milionom Europejczyków w korespondencji dotyczącej zatrudnienia, a 1,5 mln Europejczyków skorzystało z nich, ubiegając się o pracę. Obecnie proces aplikowania o pracę w dużym stopniu odbywa się online. Bezpłatny dostęp do komputerów z internetem oraz szkoleń z kompetencji cyfrowych umożliwia ludziom, którzy nie mają dostępu do internetu, skuteczne poszukiwanie pracy.

Cel 10: Zmniejszenie nierówności w krajach i między krajami

Większość z 15 tysięcy niewidomych i słabowidzących w Mongolii nie ma pracy i otrzymuje niewielkie wsparcie. W 2010 roku Biblioteka Publiczna w Ułan Bator i Mongolska Krajowa Federacja Niewidomych zbudowały dwa studia nagrań do tworzenia e-booków w formacie DAISY, stworzonym dla osób mających problemy ze wzrokiem. Książki tak zapisane odtwarzane są za pomocą specjalnych programów czytających. Dzięki temu dostępność do wiedzy i literatury dla osób niewidzących w Mongolii znacznie się poprawiła.

Cel 10: Zmniejszenie nierówności w krajach i między krajami

W Ufie, stolicy rosyjskiej Republiki Baszkirii, biblioteka wspiera uczniów ze specjalnymi potrzebami poprzez realizację programu kynoterapii, czyli terapii z udziałem psów. Dzieci ze szkoły specjalnej mające problemy z komunikacją i czytaniem, zaburzeniami mowy, czy autyzmem w trakcie dwuletniego programu rozwijają umiejętności komunikacyjne i czytelnicze. Podczas cotygodniowych zajęć oswajają się z psem, dowiadują się jak się zachować w pobliżu psów, a następnie czytają psom książki. Okazuje się, że spędzanie czasu z psami ma pozytywny wpływ na zdrowie psychiczne, fizyczne i społeczne uczniów, a przede wszystkim poprawia ich możliwości porozumiewania się z innymi ludźmi i wypowiadania swoich myśli.

Cel 11: Uczynienie miast i osiedli ludzkich bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu

W 2015 roku w Chinach Biblioteka Narodowa wraz z Pekińskim Metrem uruchomiły program cyfrowej biblioteki dla podróżnych korzystających z metra. Biblioteka postanowiła wykorzystać do promocji czytelnictwa zamiotanie do smartfonów i innych urządzeń mobilnych. Dzięki kodom QR pasażerowie mogą bezpłatnie wypożyczać e-booki, a przy okazji używają różnych programów edukacyjnych i kulturalnych biblioteki. Z programu korzystają miliony podróżujących czytelników, dzięki czemu przejazdy są przyjemniejsze i mają wartość edukacyjną.

Cel 13: Podjęcie pilnych działań w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom

Biblioteka Narodowa Singapuru wybudowała Zieloną Bibliotekę dla Dzieci. Zielona Biblioteka w dużej mierze wybudowana została z materiałów z recyklingu, a sam budynek jest energooszczędny. Celem biblioteki jest gromadzenie książek i wydawnictw interaktywnych poświęconych przyrodzie, przede wszystkim mających ułatwić dzieciom zdobycie wiedzy na temat zmian klimatu.

Cel 15: Ochrona, przywracanie oraz promowanie zrównoważonego użytkowania ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczanie pustynnienia, powstrzymanie i odwracanie procesu degradacji gleby oraz powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej

W Stanach Zjednoczonych działa The Biodiversity Heritage Library – cyfrowa biblioteka udostępniająca bezpłatnie użytkownikom z całego świata literaturę na temat różnorodności biologicznej. W zbiorach biblioteki znajduje się ponad 46 milionów stron z ponad 170 000 publikacji na tematy przyrodnicze, opublikowanymi od XV do XXI wieku w ponad 40 językach. Dostęp do zbiorów ułatwia pracę naukowcom na całym świecie. Ze zbiorów może korzystać każdy: uczniowie, studenci oraz wszyscy zainteresowani.

Mobilne biblioteki

Materiały:

małe karteczki formatu A6 lub z bloczku do notatek (ok. 10x10 cm) dla każdego ucznia, ołówki, osiem dużych arkuszy papieru, przybory do rysowania, wydrukowane opisy z załącznika.

Zajęcia rozpocznij od krótkiej rozmowy z uczniami na temat bibliotek. Możesz zaproponować uczniom proste ćwiczenie. Rozdaj każdemu małą karteczką formatu A6 lub z bloczku do notatek (ok. 10x10 cm) i poproś o wyjęcie ołówka. Wyjaśnij, że czas na wykonanie zadania to tylko minuta, a prace nie będą w żaden sposób oceniane. Poproś, aby każdy samodzielnie (bez podglądania co robią koledzy) naszkicował bibliotekę. Nie precyzuj czy chodzi o wnętrze, czy o budynek biblioteki, ani jakiego rodzaju ma być to biblioteka. Chodzi o najprostsze skojarzenia ze słowem biblioteka. Po minucie poproś o rozłożenie wszystkich kartek w widocznym dla wszystkich miejscu. Podsumujcie jaka jest wasza wspólna wizja biblioteki, jak wygląda ta instytucja, jak działa.

Następnie podziel uczniów na 8 grup. Poproś, aby każda usiadła przy innym stoliku. Rozdaj papier, przybory do rysowania i rozłóż opisy z załącznika. Poproś o przygotowanie plakatów zachęcających do korzystania z wylosowanej biblioteki. Zamiast plakatów uczniowie mogą przygotować scenki pantomimiczne, a inni będą odgadywać, czym charakteryzuje się prezentowana biblioteka. Wyznacz czas na przygotowanie zadania. Po tym czasie poproś, aby grupy zaprezentowały swoje prace. Na zakończenie zapytaj, w której z bibliotek uczniowie najbardziej chcieliby pracować, a z której korzystać. Możesz poprosić również o dowiedzenie się, czy podobne biblioteki funkcjonują w ich okolicy. Może którąś z nich odwiedzić, albo ona odwiedzi waszą szkołę.

Możecie również wspólnie obejrzeć mobilne biblioteki:

<https://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/123.pdf> – współczesne mobilne biblioteki ze świata.

<http://booklips.pl/galeria/z-kart-historii-dawne-biblioteki-na-kolkach-z-roznych-zakatkow-swiata/> – mobilne biblioteki sprzed lat.

*Biblioteka rowerowa
Robsona Mendoncy,
Brazylia 2011,
fot. Henrique Boney
CC BY-SA 3.0*

Mobilna biblioteka „Blisko ludzi”

Gminna Biblioteka w Z. prowadzi usługę pod nazwą „Blisko ludzi” polegającą na bezpłatnej możliwości wypożyczenia książki z dowozem do domu czytelnika. Oferta skierowana jest do osób niepełnosprawnych i seniorów, którzy z różnych przyczyn mają trudności z dotarciem do instytucji. Książki można zamawiać telefonicznie lub mailowo. Pracownik biblioteki dowozi i odbiera książki.

Słoneczna biblioteka na plaży

Miejska Biblioteka Publiczna w G. promuje czytelnictwo w okresie letnim na miejskiej plaży. W miesiącach wakacyjnych na plaży pojawiła się biblioteka, z której korzystać mogą zarówno mieszkańcy, jak i turyści. Z książek można korzystać bez zapisywania się do biblioteki, wystarczy wziąć ją z półki, a po przeczytaniu zwrócić. Każda książka została oznaczona naklejką z logotypem akcji i informacją, żeby po przeczytaniu odłożyć ją na miejsce. Jeśli ktoś nie zdąży przeczytać książki w trakcie wakacji, może ją odnieść lub odesłać do siedziby Miejskiej Biblioteki Publicznej w późniejszym terminie. Wszyscy chętni mogą zostawiać w plażowej bibliotece prywatne, przeczytane już książki, by służyły innym.

Książka która leczy – biblioteka szpitalna

W R. rozpoczęła działalność Mobilna Biblioteka Szpitalna. Biblioteka została stworzona z myślą o pacjentach szpitala, ale po książki mogą sięgnąć wszyscy: personel medyczny oraz pozostali pracownicy rudzkiego szpitala, a nawet okoliczni mieszkańcy i rodziny odwiedzające pacjentów. Korzystanie z biblioteki jest bezpłatne, wystarczy założyć konto. Biblioteka mieści się w jednym z pomieszczeń szpitalnych i można do niej przyjść, ale do leżących czytelników książki docierają codziennie na specjalnie odnowionych szpitalnych wózkach. Wiadomo, że w szpitalu czas się dłuży, a książka doskonale odwraca uwagę zarówno od nudy, jak i od bólu i myślenia o chorobie.

Z książką w podróży czas się nie dłuży

W M. Biblioteka Miejska wraz z Miejskim Przedsiębiorstwem Komunikacyjnym uruchomiły usługę cyfrowej biblioteki dla osób podróżujących po mieście komunikacją miejską. Zamiłowanie do smartfonów i innych urządzeń mobilnych biblioteka postanowiła wykorzystać do promocji czytelnictwa. Na przystankach oraz w tramwajach i autobusach pojawiły się plakaty z kodami QR, które pozwalają ściągnąć na telefon, tablet lub czytnik bezpłatne e-booki. Można ściągnąć zarówno klasykę, jak i wybrane nowości. Dzięki temu przejazdy do pracy czy szkoły są przyjemniejsze i mają wartość edukacyjną.

Kultura za rogiem – wózek biblioteczny w parku

Miejska Biblioteka Publiczna w W. postawiła wyjść do młodych czytelników i spotykać się z nimi w ogródku jordanowskim w parku. Do dzieci przyjeżdża piękny, stary wózek teatralny, przystosowany do przewozu książek i różnych akcesoriów, takich jak rekwizyty do zabaw literackich, materiały plastyczne, siedziska. Na kolorowym wózku mieści się około 300 książek. Na miejscu, w parku, można zapisać się do biblioteki, wypożyczyć książki, skorzystać z elektronicznego katalogu oraz wziąć udział w zabawach organizowanych przez bibliotekarzy.

Bibliobus na osiedlu

Dzielnicowa Biblioteka w D. postanowiła dotrzeć do czytelników korzystając z Bibliobusa. Ponieważ dzielnica jest bardzo rozległa, czytelnikom czasem trudno było dotrzeć do stacjonarnej siedziby biblioteki. Bibliobus to autokar przekształcony w mobilną bibliotekę, który zatrzymuje się w określone dni tygodnia w wyznaczonych godzinach na kilku przystankach na terenie dzielnicy. W Bibliobusie można znaleźć książki dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Przestrzeń samochodu jest wykorzystana do maksimum. Można tu nie tylko wypożyczyć, ale także odebrać książkę zamówioną wcześniej telefonicznie z biblioteki stacjonarnej.

Mobilna biblioteka dla bezdomnych

Stowarzyszenie wspierające bezdomnych uruchomiło kilka lat temu mobilną bibliotekę dla bezdomnych. Twórcy biblioteki mówią, że zdali sobie sprawę, ile książki znaczą dla osób w kryzysie i jak wielkie jest nimi zainteresowanie. Wierzą, że mogą one pomóc bezdomnym wyjść na prostą. Biblioteka mieści się w kilku plecakach, co niedzielę transportowanych przez wolontariuszy do miejsca, gdzie stowarzyszenie od lat częstuje bezdomnych zupą. Zbiór biblioteki pochodzi z darów od mieszkańców miasta K. Co ważne, taka inicjatywa daje do myślenia ludziom, którzy stereotypowo postrzegają bezdomnych jako osoby zainteresowane tylko zaspokajaniem podstawowych potrzeb, a to nieprawda, interesują się literaturą i regularnie korzystają z biblioteki.

Mobilna biblioteka w twoim przedszkolu

W szkołach w Polsce uczniowie mogą korzystać ze szkolnych bibliotek. Biblioteka Gminna w S. postanowiła dotrzeć do młodszych dzieci, w wieku przedszkolnym. Bibliotekarze chcieli zaszczyć miłośców do książek wśród jak najmłodszych dzieci, dlatego zaczęli realizację projektu „Jedzie, jedzie Biblioteka, Przedszkolaczek na nią czeka”. Raz w miesiącu bibliotekarze przywożą książki do przedszkoli. Najmłodsi czytelnicy wraz z rodzicami mogą wybierać książki na miejscu, bez konieczności pójścia do biblioteki. Na miejscu można się zapisać i przełamać pierwsze lody. Książki zwraca się przy kolejnej wizycie biblioteki w przedszkolu lub bezpośrednio w siedzibie biblioteki.

Mikrobiblioteki

Materiały:

skrzynka lub mocne pudełko, może być też półka lub szafka, ewentualnie farba akrylowa, markery i inne materiały do ozdobienia skrzynek czy szafek oraz duże arkusze papieru na plakaty i materiały plastyczne, a także książki, których już nie czytamy.

W Polsce działa prawie osiem tysięcy bibliotek publicznych, ponad 30 tysięcy bibliotek szkolnych, a także biblioteki naukowe przy uniwersytetach i szkołach wyższych oraz biblioteki prywatne, prowadzone przez różne instytucje i firmy. Dostęp do bibliotek w naszym kraju jest więc całkiem dobry. O ile większość uczniów przynajmniej raz na jakiś czas korzysta z biblioteki, choćby wypożyczając obowiązkową lekturę, to wśród dorosłych Polaków odsetek czytających i korzystających z bibliotek jest znacznie mniejszy. W 2018 roku z bibliotek publicznych skorzystało tylko niecałe 6 milionów czytelników, czyli mniej więcej co szósty Polak. Badania pokazują, że tylko 37% Polaków w 2018 zadeklarowało przeczytanie przynajmniej jednej książki w ciągu roku.

Biblioteki na różne sposoby próbują przyciągnąć czytelników i przekonać Polaków do czytania. W pakiecie znajdziecie dużo przykładów takich działań. Ale także my, zwykli czytelnicy, możemy ułatwić dostęp do książek naszym znajomym ze szkoły, pracy, sąsiadom.

Inspiracją może być ruch Little Free Library (<https://littlefreelibrary.org/>), czyli Mała Wolna Biblioteka/Wolna Biblioteczka. Na pomysł wybudowania w swojej miejscowości maleńkiej biblioteczki wpadł Amerykanin Tod Bol. Na trawniku przed swoim domem zamontował mały drewniany domek i wypełnił go książkami, którymi mogli „częstować się” przechodnie i sąsiedzi. Biblioteczka miała zachęcać ludzi do wymieniania się książkami. Każdy przechodzień mógł wziąć książkę, aby ją przeczytać, ale także wstawić do biblioteczki niepotrzebne książki ze swojego księgozbioru, by inni mogli z nich skorzystać. W kolejnych latach Tod Bol wraz z przyjaciółmi wybudował kilkadziesiąt kolejnych mikrobibliotek w różnych miejscowościach. W jego ślady poszły tysiące osób z 88 krajów świata. Obecnie na świecie znajduje się ponad 75 tysięcy takich ogólnodostępnych biblioteczek, wybudowanych przez wolontariuszy i miłośników książek. Biblioteczki mają różne kształty i kolory, a ich opiekunów łączy wspólny cel – inspirowanie do czytania oraz sąsiedzka wymiana książek. Za pośrednictwem Małych Wolnych Bibliotek czytelnicy wymieniają się milionami książek, a całodobowy dostęp do literatury zyskują osoby w każdym wieku i z różnych środowisk w rejonach, w których dostęp do prawdziwych bibliotek jest niemożliwy lub utrudniony.

Wejdźcie na stronę <https://www.instagram.com/littlefreelibrary/> i obejrzyjcie jak pomysłowo wykonane są niektóre biblioteczki. Może chcielibyście zaprojektować własne mikrobiblioteczki?

Wymiana książek w niewielkiej społeczności to świetny pomysł. Znajdźcie miejsce, gdzie moglibyście umieścić małą biblioteczkę. Może warto ją (za zgodą administracji) powiesić w waszym bloku lub wieżowcu, w zaprzyjaźnionym sklepie, w urzędzie, w zakładzie pracy rodziców? Gdy przekonacie osoby odpowiedzialne w danym miejscu do pomysłu i przygarnięcia biblioteczki, czas na jej wykonanie. Możecie zrobić biblioteczkę z drewna, starej szafki kuchennej, niepotrzebnej półki zalegającej w piwnicy, szafki nocnej lub choćby z tektury. W razie potrzeby poproście o wsparcie dorosłych. Pięknie ją pomalujcie i ozdóbcie. Przygotujcie również plakaty informujące jak z niej korzystać i zachęcające do wstawiania tam już przeczytanych książek. Zorganizujcie akcję zbierania pierwszego kompletu książek, by już na początku pierwsi czytelnicy mieli z czego wybierać.

Uroczyste otwórzcie biblioteczkę, możecie zaprosić nawet lokalne media. Powodzenia!

Golden Baobab

Materiały:

powielone karty pracy z załącznika, po jednym egzemplarzu dla ucznia (połowa uczniów otrzymuje wzór A, a druga połowa wzór B), długopisy lub ołówki, opcjonalnie komputer z rzutnikiem i głośnikami oraz dostępem do internetu.

Zajęcia rozpocznij od małego eksperymentu. Podziel uczniów na dwie grupy. Rozdaj im powielone karty pracy z załącznika, połowie uczniów kartę A, a drugiej połowie kartę B. Poproś, aby zapoznali się z tekstem i opowiedzieli, bez dłuższego zastanowienia, na pytania zawarte pod tekstem. Na zadanie wyznacz maksymalnie 5 minut. Po zakończeniu poproś, aby chętni uczniowie odczytali swoje odpowiedzi. Porównajcie wyobrażenia uczniów z grupy A i z grupy B o bohaterce oraz historii. Zastanówcie się, co spowodowało tak odmienne spojrzenie na tę samą książkę?

Następnie przeczytaj uczniom fragment wystąpienia na konferencji TED znanej nigeryjskiej pisarki Chimamandy Ngozi Adichie. Zamiast tego, możecie obejrzeć pierwsze dwie i pół minuty wystąpienia (uwaga, film z napisami w języku polskim, więc uczniowie muszą umieć sprawnie czytać) - https://www.ted.com/talks/chimamanda_adichie_the_danger_of_a_single_story.

Dorastałam na kampusie we wschodniej Nigerii. Mama mówi, że jako dwulatka już czytałam, ale pewnie miałam wtedy cztery lata. Zaczęłam czytać wcześniej brytyjskie i amerykańskie książki dla dzieci. Zaczęłam też wcześniej pisać. Około siódmego roku życia pisałam opowiadania, ilustrowane kredkami, które moja biedna mama musiała czytać. Pisałam takie historie jakie czytałam. Bohaterowie byli biali i niebieskoocy, bawili się w śniegu, jedli jabłka, często rozmawiali o pogodzie i o tym jak fajnie, że wyszło słońce. Mimo tego, że mieszkalam w Nigerii i nigdy nie byłam poza jej granicami. Nie mieliśmy śniegu. Jedliśmy owoce mango i nigdy nie rozmawialiśmy o pogodzie, ponieważ nie było takiej potrzeby. (...) Ponieważ w książkach bohaterowie byli obcokrajowcami, byłam przekonana, że to w książkach naturalne, że książki muszą być o rzeczach mi obcych. To się zmieniło, gdy odkryłam afrykańską literaturę. Nie było jej wiele, a książki trudniej było dostać od zagranicznych. Zrozumiałam, że ludzie tacy jak ja, dziewczyny o czekoladowej skórze, których włosy nie dają się spiąć w kucyk, mogą istnieć w literaturze. Zaczęłam pisać o rzeczach, które rozpoznawałam.

Porozmawiajcie o bohaterach książek czytanych przez uczniów (uwzględniając wiek dzieci). Skąd pochodzą, gdzie dzieje się ta historia, jak wygląda ich codzienne życie? Zapytaj uczniów, czy czytają książki polskich autorów? Z jakich innych krajów pochodzą autorzy? Czy są wśród nich osoby pochodzące z Azji, Afryki lub Ameryki Południowej? Zapytaj, czy wolą czytać książki napisane w ostatnich latach (w XXI wieku), czy też starsze i dlaczego? Co daje im czytanie współczesnych książek z naszego podwórka, a co czytanie książek starszych lub z innych kręgów kulturowych?

Poproś, aby uczniowie zastanowili się, czy autor z innego kręgu kulturowego jest w stanie dobrze oddać rzeczywistość kraju, który zna tylko ze zdjęć, innych książek lub krótkiej wycieczki. Na przykład, czy japoński pisarz, który chciałby osadzić swoją historię w polskim liceum, będzie w stanie dobrze opisać jak wygląda codzienność w polskiej szkole, jakie panują niepisane zasady, jak wyglądają relacje między uczniami i nauczycielami. Szkoła w Japonii funkcjonuje zupełnie inaczej niż w Polsce, ale Polska szkoła różni się także od szkół średnich w Stanach Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii czy Finlandii. Odwróćmy sytuację, czy polscy autorzy są w stanie wiernie przedstawić realia, sposób myślenia i stosunki międzyludzkie panujące w Japonii, Chinach, Kenii czy Peru? Dlatego, chcąc poznawać świat, warto czytać książki autorów z innych krajów i dowiadywać się o ich specyfice „z pierwszej ręki”.

Zapytaj uczniów, czy czytali kiedyś książkę autora z Azji, Afryki, Ameryki Południowej lub Środkowej? (Jeśli prowadzisz zajęcia ze starszymi, odczytanymi uczniami szkół średnich, jest szansa, że czytali już literaturę spoza Europy i Ameryki Północnej, ale wśród literatury dziecięcej ze świecą szukać tłumaczeń książek np. z krajów afrykańskich).

Zwróć uwagę, że na całym świecie, niezależnie od miejsca, gdzie się urodzili, żyją utalentowani ludzie, którzy piszą książki, rysują i malują. Jedni piszą i malują lepiej, inni gorzej. Nie wszyscy staną się uznanymi i wydawanymi autorami, których książki będą sprzedawały się jak świeże bułeczki. O tym, czy książka znajdzie wydawcę i przebije się do czytelnika, decyduje nie tylko talent twórcy i dobry pomysł, ale także to, czy znajdzie się wydawca, który będzie chciał zainwestować w nowych autorów i czy czytelnicy kupią książkę. W Polsce działa mnóstwo (co najmniej dwa tysiące) prężnie działających wydawnictw, wyspecjalizowanych w różnych rodzajach literatury. Są też konkursy dla twórców, targi literackie, magazyny i portale literackie. Co roku wydaje się prawie 30 tysięcy tytułów (zarówno polskich autorów, jak i tłumaczeń). W krajach europejskich wydaje się jeszcze więcej, na przykład w Niemczech – 93 tysiące tytułów, a w Wielkiej Brytanii – 184 tysiące (dane z 2014 r.).

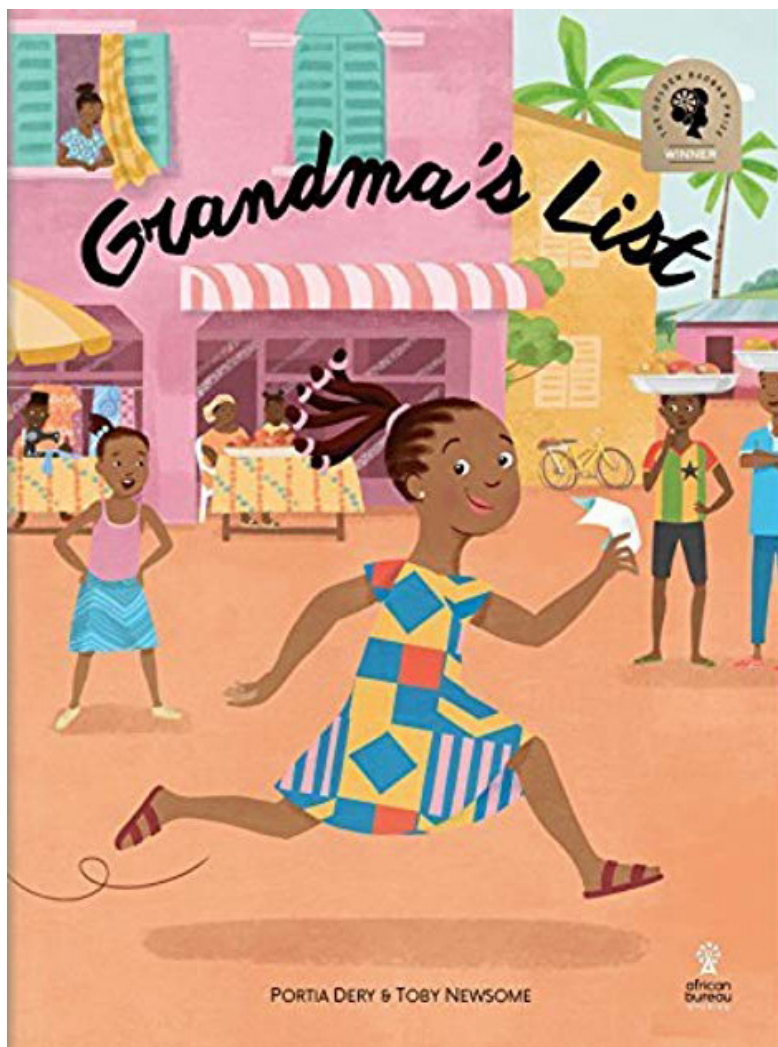
**GOLDEN
BAOBAB**

Jednak nie wszędzie na świecie młodym autorom jest tak łatwo znaleźć wydawcę i wypromować swoją książkę nie tylko w kraju, ale i za granicą. Oddajmy głos założycielom mającej siedzibę w Ghanie organizacji literacko-artystycznej „Golden Baobab” (<http://www.goldenbaobab.org>), której celem jest ułatwienie afrykańskim pisarzom i ilustratorom możliwości tworzenia i publikowania nowych książek dla dzieci.

Na całym kontynencie afrykańskim jest niewiele możliwości wydawniczych dla pisarzy i ilustratorów, którzy chcą tworzyć bajki dla dzieci. Oznacza to, że wielu utalentowanych afrykańskich pisarzy i ilustratorów dla dzieci nie ma okazji do rozwijania swoich umiejętności, publikowania książek i oferowania ich dzieciom zarówno na poziomie lokalnym, jaki i międzynarodowym. Powoduje to problem: dzieci w całej Afryce mają do

dyspozycji mało książek o tematyce związanej z ich własną kulturą. Oznacza to również, że młodzi czytelnicy na świecie nie mają możliwości poznawania Afryki za pośrednictwem książek stworzonych przez Afrykanów.

Organizacja podejmuje różnorodne działania wspierające twórców książek dla dzieci: organizuje szkolenia i warsztaty dla pisarzy i ilustratorów, ułatwia kontakty między pisarzami i ilustratorami oraz między twórcami i wydawcami z kraju i zagranicy, promuje afrykańską literaturę dziecięcą na świecie. Jednak przede wszystkim corocznie, od 2009 roku, wręcza prestiżową nagrodę literacką Golden Baobab dla najlepszych twórców literatury dziecięcej z Afryki. Nagroda przyznawana jest zarówno pisarzom, jak i ilustratorom. Najbardziej utalentowani twórcy otrzymują nagrodę pieniężną, ułatwiającą rozwój i pracę nad nowymi książkami oraz możliwości publikacji książek zgłoszonych do konkursu. W ciągu 10 lat funkcjonowania nagrody do konkursu zgłoszono ponad dwa tysiące nowych historii i ilustracji, a książki laureatów zostały wydane przez wiele różnych wydawnictw i dystrybuowane w krajach Afryki oraz na świecie, aby zaspokoić popyt na autentyczne historie afrykańskich pisarzy i ilustratorów dla dzieci.

Jedną z laureatek konkursu z 2014 roku jest Portia Dery – pisarka, blogerka i działaczka społeczna. Nagrodę otrzymała za książkę „Lista babci” (Grandma’s List), która została wydana z ilustracjami pochodzącego z Republiki Południowej Afryki Toby’ego Newsome. To od tej książki rozpoczęliśmy zajęcia. Książka opowiada historię Fatimy, dziewczynki, która mieszka wraz z rodziną w typowej dzielnicy miasta w Ghanie. Widzimy dziewczynkę w jej naturalnym otoczeniu, w domu, na podwórku, na ulicy, w sklepie, wśród przyjaciół i rodziny. Dziewczynka czuje się bardzo dojrzała i błaga babcię, aby ta pozwoliła jej zająć się listą zadań do załatwienia. Babcia jest niepewna, ale postanawia zaufać Fatimie. Upewnia się, czy dziewczynka dobrze rozumiała, co jest napisane na kartce. Babcia planowała zrobić zakupy kilku niezbędnych rzeczy, poprosić wujka Dana o nakarmienie kur i wypuszczenie kóz z zagrody, a dziadka o posianie fasoli. Jednak już w drodze do sklepu, Fatima gubi kartkę. Nie chcąc zawieść zaufania babci, postanawia załatwić sprawy z pamięci. Mimo że nie wszystko poszło zgodnie z planem, cała rodzina jest wyrozumiała dla dziewczynki.

Książka opowiada o codziennym życiu w ghańskim mieście. Piękne ilustracje pokazują miasto ze sklepami, ulicznymi sprzedawcami owoców i warzyw, nastolatkami wpatrzonymi w telefony komórkowe, bawiącymi się dziećmi, pracującymi dorosłymi. Ludzie w różnym wieku ubrani są zarówno w barwne, wzorzyste, afrykańskie stroje, jak i ubrania w zachodnim stylu. Dowiadujemy się, co można kupić w sklepie i jaką zupę zje rodzina Fatimy na obiad.

Na stronie: <https://www.amazon.com/Grandmas-List-illustrated-picture-Africa-ebook/dp/B079RBXJVV> możecie obejrzeć i przeczytać (po angielsku) fragment książki.

Poproś uczniów, aby sprawdzili w zaprzyjaźnionych bibliotekach czy są w nich książki autorów z krajów pozaeuropejskich. Zachęć ich do przeczytania wybranej pozycji lub fragmentu.

Jeśli uczysz angielskiego, możesz dodatkowo wykorzystać historię pochodzącej z Accry w Ghanie Deborah Ahenkorah, pedagogożki, działaczki społecznej i miłośniczki książek, współzałożycielki Golden Baobab: <http://www.goldenbaobab.org/about-us/our-history>

Karta pracy A

Książka napisana przez mieszkającą w Ghanie (kraj w zachodniej Afryce) autorkę Portię Dery, opowiada historię ośmioletniej, czarnoskórej dziewczynki, która ma dość traktowania jej jak dziecka. Fatima chciała pokazać swojej rodzinie, że jest już duża i można traktować ją jak dorosłą. Pewnego dnia postanawia zostać superwoman i wykonać wszystkie zadania z babcinej listy rzeczy do zrobienia. Jednak nie wszystko poszło zgodnie z planem...

- Opisz wygląd dziewczynki lub naszkicuj ją na odwrocie kartki.

.....

- Opisz w kilku słowach dom dziewczynki.

.....

- Wypisz trzy zadania, jakie mogły znaleźć się na babcinej liście rzeczy do zrobienia.

1.

2.

3.

Karta pracy B

Książka opowiada historię ośmioletniej dziewczynki, która ma dość traktowania jej jak dziecka. Chciała pokazać swojej rodzinie, że jest już duża i można traktować ją jak dorosłą. Pewnego dnia postanawia zostać superwoman i wykonać wszystkie zadania z babcinej listy rzeczy do zrobienia. Jednak nie wszystko poszło zgodnie z planem...

- Opisz wygląd dziewczynki lub naszkicuj ją na odwrocie kartki.

.....

- Opisz w kilku słowach dom dziewczynki.

.....

- Wypisz trzy zadania, jakie mogły znaleźć się na babcinej liście rzeczy do zrobienia.

1.

2.

3.

Ekologiczna biblioteka

Na hasło „biblioteka ekologiczna” wyszukiwarka wyrzuca trzy kategorie stron:

- strony typowych bibliotek ekologicznych ze zbiorami o tematyce ekologiczno-przyrodniczej,
- informacje o remontach, modernizacjach i budowach bibliotek przyjaznych środowisku, z zielonymi ścianami i dachami, docieplonych, energooszczędnych z panelami energetycznymi, systemami oszczędzania i odzyskiwania wody itd.,
- strony ekologicznych projektów edukacyjnych prowadzonych przez biblioteki najczęściej dla dzieci i młodzieży.

Byłoby wspaniale, gdyby wszystkie biblioteki w Polsce działały w ekologicznych budynkach z nowoczesnym, ekologicznym wyposażeniem, ale realia są inne. Byłoby idealnie, gdyby wszystkie biblioteki regularnie realizowały projekty promujące przyjazny środowisku styl życia, ale jest przecież tak wiele ważnych tematów (poza samą promocją czytelnictwa), że trudno oczekiwać, że wszyscy bibliotekarze zajmą się mówieniem o zmianach klimatu i świadomej konsumpcji.

Jest jednak coś, co biblioteki mogą zrobić właściwie wszędzie, stosunkowo łatwo i bez dużych nakładów. Zachęcamy do tego, by każda biblioteka stała się „ekologiczna” poprzez proste działania i dumne chwalenie się nimi. Biblioteki oszczędzające energię, używające papieru z recyklingu, ograniczające zużycie jednorazówek, zachęcające do przyjeżdżania rowerem (liczy się dobry przykład pracowników i stojaki rowerowe), korzystające z naturalnego oświetlenia i wentylacji pokazują czytelnikom, że zrównoważony rozwój jest dla nich ważny. Mówienie o tych działaniach, pisanie o nich na bibliotecznym blogu czy Facebooku, daje wzór do naśladowania. Ekologiczny PR jest nie do przecenienia. Biblioteki jako instytucje, z których korzysta mnóstwo osób z różnych środowisk, w różnym wieku, o różnych zainteresowaniach, są idealnym miejscem do propagowania postaw ekologicznych. Taka ekologiczna biblioteka nie tylko będzie mniej obciążała środowisko, ale przede wszystkim zachęci swoim przykładem innych do wyboru ekologicznego stylu życia.

Rzućcie okiem na poniższą listę i zobaczcie, co można zrobić już dziś, co zaplanować w dłuższej perspektywie, o czym warto pamiętać przy planowanych remontach czy większych zakupach. Liczy się każda pojedyncza zmiana, nawet ta najmniejsza. Lista obejmuje różne kategorie działań, nie wszystkie będą pasowały do rodzaju działalności jaką prowadzicie, miejsca, warunków lokalowych itd. Wybierzcie to, co da się zrobić. Trzymamy kciuki!

Ekologiczna biblioteka - checklista

- ☐ Stojaki rowerowe w pobliżu biblioteki.
- ☐ Informacje na temat możliwości dojazdu transportem publicznym na stronie biblioteki.
- ☐ Zazielenienie terenu, na którym znajduje się budynek oraz obszarów przylegających.
- ☐ Korzystanie ze światła dziennego zamiast sztucznego oświetlenia (usytuowanie biurek i miejsc do czytania przy oknach).
- ☐ Uwidocznienie zużycia energii w celu obniżenia poziomu jej zużycia (licznik energii elektrycznej).
- ☐ Korzystanie z energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii.
- ☐ Certyfikaty sprzętu komputerowego: Energy Star.
- ☐ Ograniczenie korzystania z drukarek i kopiarek.
- ☐ Listwy zasilające z wyłącznikiem dla komputerów i drukarek.
- ☐ Korzystanie z energooszczędnych świetlówek.
- ☐ System oświetlenia z czujnikami ruchu.
- ☐ Indywidualny system oświetlenia miejsc do czytania.
- ☐ Unikanie korzystania z klimatyzacji i naturalna wentylacja.
- ☐ Wietrzenie w pomieszczeniach, gdzie pracują kopiarki i drukarki.
- ☐ Regulowane ogrzewanie (możliwość zmniejszenia podczas nieobecności pracowników).
- ☐ Meble biblioteczne i biurowe z certyfikatami ekologicznymi.
- ☐ Wykorzystanie produktów odnawialnych i wielokrotnego użytku.
- ☐ Ograniczenie zużycia papieru, rezygnacja z papieru termicznego, korzystanie z papieru z makulatury i z certyfikatami ekologicznymi.
- ☐ Usługi reprograficzne (skanowanie zamiast drukowania), digitalizacja, druk dwustronny.
- ☐ Kawiarnia w bibliotece: naczynia ceramiczne zamiast plastikowych, produkty Sprawiedliwego Handlu (Fairtrade).
- ☐ Segregacja odpadów i recykling.
- ☐ Oszczędność w użytkowaniu środków czystości, wybór detergentów przyjaznych środowisku z certyfikatami ekologicznymi.
- ☐ Recykling baterii, urządzeń, tonerów i tuszy do drukarek oraz podzespołów elektronicznych.
- ☐ Osobne pojemniki na świetlówki, żarówki energooszczędne, baterie i cyfrowe nośniki danych.
- ☐ Wykorzystanie powierzchni dachu („zielone” dachy i panele słoneczne).
- ☐ Ochrona przed nasłonecznieniem poprzez rolety w oknach.

opracowano na podstawie: *Sustainable buildings, equipment, and management, A checklist*, https://www.ifla.org/files/assets/environmental-sustainability-and-libraries/GreenLibraryChecklist/greenlibs_checklist_englishpol2.pdf

Książki dawniej i dziś

Materiały:

sznurek, klamerki do bielizny lub spinacze biurowe, blok techniczny, kredki i mazaki.

Zaproponuj dzieciom wykonanie książkowej osi czasu. Poproś, aby w grupach zilustrowały kolejne etapy rozwoju książek i przyczepiły je w odpowiedniej kolejności, za pomocą klamerki lub spinaczy, na rozciągniętym w klasie sznurku. Oś czasu możecie uzupełnić wybranymi wydarzeniami z historii Polski lub historii powszechnej tak, by umiejscowić przełomowe momenty dla książek w ogólnym obrazie historii.

Książkowa oś czasu

Starożytność

Praprzodkami współczesnych książek są gliniane tabliczki zapisane pismem klinowym, papirusowe zwoje i oprawione w drewniane okładki kodeksy z pergaminu, czyli specjalnie wyprawionych skór zwierzęcych.

Inkunabuły

Inkunabuły to pierwsze książki drukowane, pochodzące z niemowlęcego okresu druku (incunabula to po łacinie kołyska). Początki inkunabułów związane są z wynalezieniem ruchomych czcionek przez Johanna Gutenberga w połowie XV wieku. Stosowano wówczas kilka różnych czcionek przypominających pismo ręczne, tekst drukowano w dwóch łamach (czyli kolumnach) i często ozdabiano ręcznie malowanymi ilustracjami i inicjałami, czyli ozdobnymi pierwszymi literami rozdziałów.

[https://pl.wikipedia.org/wiki/Johannes_Gutenberg#/media/Plik:Gutenberg_Bible_\(Pellin_copy\)_03.jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/Johannes_Gutenberg#/media/Plik:Gutenberg_Bible_(Pellin_copy)_03.jpg)

Manuskrypt

W XV wieku kodeksy papierowe wyparły kodeksy z pergaminu. Papier był tańszy i wygodniejszy w użyciu. Księgi były przepisywane przez skrybów, najczęściej mnichów w klasztorach. Pisali oni piórem i czarnym atramentem, ważniejsze wyrazy czy litery zapisywano czerwonym tuszem. Księgi często ilustrowano ozdobnymi literami oraz ręcznie malowanymi obrazkami, czyli miniaturami, a następnie oprawiano w drewniane okładki pokryte skórą.

Książka

Uznaje się, że rok 1500 jest granicą kończąca okres inkunabułów. Od tamtego czasu drukowane książki coraz bardziej przypominają współczesne. Wykorzystywane są nowe czcionki, książki ozdabia się odbitkami z drzeworytu i miedziorytu, których z czasem stosuje się coraz mniej. Na początku książki pojawia się strona tytułowa z tytułem, autorem, miejscem i rokiem wydania oraz nazwiskiem wydawcy. Z czasem zmniejsza się też format książek. Książki stają się coraz łatwiej dostępne i popularne.

Książka masowa (współczesna)

Wraz z wynalezieniem w XIX wieku maszyn do składu i druku, proces drukowania znacznie przyspieszył, stał się tańszy i wygodniejszy. Masowa produkcja spowodowała, że książki stały się ogólnodostępne.

E-book

E-book to książka zapisana w formie elektronicznej, którą czyta się za pomocą specjalnych programów zainstalowanych w komputerze, smartfonie, a coraz częściej na czytnikach książek elektronicznych. Lekkie urządzenia z przyjaznym dla wzroku ekranem pojawiły się na początku XXI wieku. Najpopularniejsze formaty e-booków to EPUB oraz MOBI. Zaletą e-booków jest to, że w jednym czytniku czy komputerze możemy zmieścić ich tysiące, są lekkie w porównaniu do tradycyjnych książek i idealne do zastosowania w podróży, nie zajmują miejsca na półkach, nie trzeba wycinać drzew, aby je wydać. Mają jednak swoje wady – nie pachną książką, nie szeleszczą przy przewracaniu stron, a produkcja czytników nie jest obojętna dla środowiska.

Audiobook

To książka mówiona, czyli nagranie książki czytanej na głos. Pierwsze książki mówione tworzone były dla osób niewidomych. Fonograf wynaleziony w 1877 roku przez Thomasa Edisona umożliwiał nagrywanie i odtwarzanie dźwięków, w tym ludzkiej mowy. Książki czytane stały się popularne w latach 30. XX wieku, można je było kupić w sklepach muzycznych. Nagrywano je na płytach gramofonowych, na których mieściło się ok. 20 minut nagrania. Nazwy „audiobook” zaczęto używać dopiero w latach 70. XX wieku, gdy książki odtwarzano już z kaset magnetofonowych. Obecnie audiobooki można kupić w postaci plików do pobrania online i – coraz rzadziej – na płytach CD. Zdobywają coraz większą popularność, a obok tradycyjnie czytanych książek, znajdziemy wśród nich wiele słuchowisk, czyli książek czytanych przez aktorów z podziałem na role, uzupełnionych o muzykę i efekty dźwiękowe.

Książkowe zawody

Skryba

W dawnych czasach, przed wynalezieniem druku, osoba zajmująca się zawodowo odręcznym przepisywaniem ksiąg lub dokumentów. Skryba nie tylko przepisywał księgi i różne dokumenty, ale mógł pełnić także funkcję sekretarza osoby, która prowadziła rejestry i pisała dokumenty prawne, zajmował się korespondencją w imieniu pracodawcy.

Iluminator i miniaturzysta

W dawnych czasach artysta a zarazem rzemieślnik – rysownik i malarz – zajmujący się ozdabianiem rękopisów i pierwszych ksiąg drukowanych. Ręcznie ozdabiał każdy egzemplarz księgi. Iluminator tworzył proste ozdobniki, obramowania stron, rysował inicjały, czyli ozdobne pierwsze litery rozdziałów. Miniaturzysta to ilustrator, który tworzył kolorowe, skomplikowane ilustracje w dawnych księgach i kodeksach.

Zecer

Pracownik drukarni, który ręcznie, a później maszynowo układał całe strony z czcionek (i dodatkowych elementów do odbijania ilustracji). Pierwotnie zecer sam wykonywał czcionki, czyli coś w rodzaju metalowych stempelków z literami, następnie układał z nich w liniach całe wyrazy i zdania, które układały się w strony. Tak złożone strony pokrywano farbą drukarską i odbijano na papierze. W późniejszym okresie zecer składał tekst maszynowo. Zecerzy musieli być nie tylko sprawni manualnie, ale także szybko i dokładnie czytać tekst w odbiciu lustrzanym. Obecnie skład odbywa się w komputerze i nie zajmują się już tym zecerzy.

Drukarz

Osoba zajmująca się drukowaniem książek, gazet, przy czym warto zaznaczyć, że obecnie drukarnie drukują również opakowania produktów, reklamy i wiele innych. Dawniej drukarz pokrywał za pomocą skórzanych tamponów farbą drukarską przygotowaną przez zecera formę drukarską, a następnie odbijał ją za pomocą prasy drukarskiej na papierze. W książki łączył zadrukowane strony introligator. Obecnie drukarnie są całkowicie zmechanizowane. Z przygotowanych przez grafików plików tworzą komputerowo formy drukarskie, drukują, a następnie, w zależności od potrzeb, łączą strony za pomocą kleju, zszywek lub nici, oprawiają książki, wykrawają za pomocą specjalnych wykrojników papierowe elementy różnych opakowań, zabawek, składają ulotki.

Wydawca

Osoba (albo grupa osób tworzących wydawnictwo), zajmująca się wydawaniem książek. Podejmuje decyzje jakie książki chce wydać, kupuje prawa do wydania książki od autorów lub zleca autorom napisanie książki na jakiś temat. Wydawca zleca też przygotowanie książki do druku oraz druk, zajmuje się promocją i sprzedażą książek do księgarń. Wydawca ponosi ryzyko finansowe związane z wydaniem książki. Jeśli książka się nie sprzeda, wydawca straci zainwestowane pieniądze.

Introligator

Dawniej rzemieślnik zajmujący się oprawianiem książek. Introligator projektował i wykonywał okładki z drewna, skóry, tkanin, później tektury i kartonu. Okładki mogły być proste lub pięknie wykonane, tłoczone, złoczone, malowane. Zadaniem introligatora było również zszyć książki i przymocowanie jej do okładki. Obecnie introligatorów-rzemieślników jest niewielu, oprawiają oni tylko wyjątkowe książki, pracują również w większych bibliotekach. Współczesne książki oprawiane są maszynowo w drukarniach. Obecnie duża część książek ma miękkie okładki i jest klejona, a nie szyta.

Bibliotekarz

Osoba pracująca w bibliotece. W zależności od wielkości biblioteki praca bibliotekarza może się różnić – inaczej wygląda w małej bibliotece szkolnej czy osiedlowej, a inaczej w liczącej kilka milionów pozycji. Zadaniem bibliotekarzy jest gromadzenie, przechowywanie i udostępnianie czytelnikom książek, czasopism i innych wydawnictw oraz promowanie czytelnictwa. Obecnie bibliotekarze do kontroli nad księgozbiorem wykorzystują specjalne programy komputerowe, które zastępują papierowe katalogi. Biblioteki to również centa kultury, dlatego bibliotekarze organizują różnego rodzaju spotkania, warsztaty, wystawy, a także pozyskują pieniądze na te działania oraz na zakup nowych książek.

Księgarz

Osoba prowadząca lub pracująca w księgarni. Warto odróżnić księgarza, który śledzi nowości wydawnicze, czyta wiele książek, recenzji, czasopism o książkach i blogów i potrafi doradzić czytelnikowi od pracownika księgarni, który jest w pewnym sensie sprzedawcą i magazynierem – szczególnie, jeśli pracuje w ogromnej księgarni internetowej i nie ma bezpośredniego kontaktu z klientami.

Recenzent lub krytyk literacki

Osoba pisząca o książkach dla prasy lub serwisów internetowych, nagrywająca programy w radiu, telewizji, internecie. Recenzent czyta nowości, opisuje je i ocenia, czasem przeprowadza także wywiady z twórcami, pisze większe analizy, artykuły podsumowujące, a czasem krótkie notatki o nowościach wydawniczych. Recenzent sam powinien świetnie pisać lub wypowiadać się o książkach, a jednocześnie dobrze orientować się w literaturze i szerzej – w kontekstach kultury. Recenzenci zwykle specjalizują się w jakiejś dziedzinie, np. literaturze dziecięcej, literaturze historycznej, literaturze słowiańskiej.

Korektor tekstu

Dawniej osoba, która wyłapywała błędy (np. literówki, błędy ortograficzne, interpunkcyjne) w próbnym wydruku i nanosiła poprawki, korzystając z ustalonych znaków korektorskich po to, by zecer mógł poprawić matrycę tekstu do druku. Obecnie korekta wykonywana jest w plikach tekstowych, np. w Wordzie za pomocą narzędzia „Śledź zmiany”.

Antykwariusz

Księgarz, który handluje książkami z drugiej ręki. Kupuje i sprzedaje używane książki. Często ma do czynienia z wartościowymi, zabytkowymi publikacjami. Antykwariusz musi umieć oszacować wartość książki, rozpoznać białe kruki, czyli książki bardzo rzadkie i cenne. Antykwariusz jest więc również historykiem, ma wiedzę na temat historii książek, specyfiki różnych wydawnictw.

Ghost writer, czyli pisarz widmo

Osoba, która pisze książkę w czyimś imieniu, np. celebrytów, którzy chcą opublikować swoją biografię lub wspomnienia, a sami nie mają talentu literackiego. Czasami rola pisarza widmo ogranicza się do napisania na nowo historii spisanej przez kogoś innego, czasem pisze on samodzielnie książkę na podstawie rozmów ze zleceniodawcą. Autor widmo nie ujawnia swojego nazwiska na okładce książki, gdzie pojawia się nazwisko zamawiającego tekst.

Ilustrator

Osoba, która tworzy ilustracje do książek, a także projektuje okładki. Czasem, szczególnie w książkach dla dzieci, ilustracje są równie ważne jak tekst, bywają nawet ważniejsze od tekstu. Ilustrator jest wówczas twórcą książki na równi z autorem tekstu, czyli pisarzem. Dzięki nowym ilustracjom nawet stare książki nabierają nowego wyrazu. Wyjątkowymi ilustratorami są autorzy komiksów oraz picturebooków, czyli książek obrazkowych.

Grafik i składacz

Osoba odpowiedzialna za ułożenie tekstu w książce, wstawienie ilustracji, wybór kroju liter do tekstu i tytułów rozdziałów. Grafik czasem również projektuje okładki (wtedy, gdy nie robi tego ilustrator). W swojej pracy wykorzystuje programy do składu tekstu oraz programy graficzne. Przygotowuje książkę do druku.

Tłumacz

Osoba, która przekłada tekst z innego języka. Tłumacz nie tylko musi znać biegle język obcy, ale również doskonale władać językiem ojczystym, na który przekłada tekst książki. Tłumacz powinien w dodatku mieć talent literacki. Tłumaczenie literatury jest wyzwaniem, gdyż tekst należy przełożyć wiernie, ale jednocześnie tak, by oddać ducha oryginału. Szczególnie trudna w przekładzie jest poezja.

Pisarz

Osoba, która pisze książkę. Praca pisarza łączy elementy twórczości i rzemiosła. Pisarz musi być pomysłowym, utalentowanym artystą, ale pisanie to także rzemiosło, żmudna praca wymagająca wiedzy o tym, jak konstruować książkę, jak pisać ciekawe dialogi, jak prowadzić czytelnika przez historię. Pisanie książek jednym przychodzi lekko, inni potrafią pisać książkę latami, czytając ją i poprawiając dziesiątki razy.

Redaktor

Osoba, która dba o jakość tekstu pod względem merytorycznym (treść) i językowym (forma). Redaktor poprawia po autorze lub tłumaczu tekst książki. Poprawki mogą być gruntowne, takie jak zmiana kolejności treści, ujednolicanie kolejnych fragmentów tekstu, sprawdzenie czy w historii nie ma błędów logicznych, niewyjaśnionych wątków, albo zbyt dużej ilości dygresji, czyli niepotrzebnych wtrąceń nie na temat. Redaktor poprawia także błędy językowe i stylistyczne, dba o to, by tekst dobrze się czytało i był zrozumiały. Redaktor zwraca również uwagę na poprawność merytoryczną publikacji. Jeśli redaktor sam nie jest ekspertem w dziedzinie, której dotyczy książka, odsyła ją do specjalisty.

Gdzie szukać informacji o książkach dla dzieci

Jesteś rodzicem, albo chcesz podarować zaprzyjaźnionemu dziecku wartościową książkę i nie wiesz, co wybrać? Tu znajdziesz recenzje, inspiracje, listy polecanych książek dla dzieci w określonym wieku, książki nagrodzone nagrodami literackimi i nagrodami dla grafików.

Czasopisma:

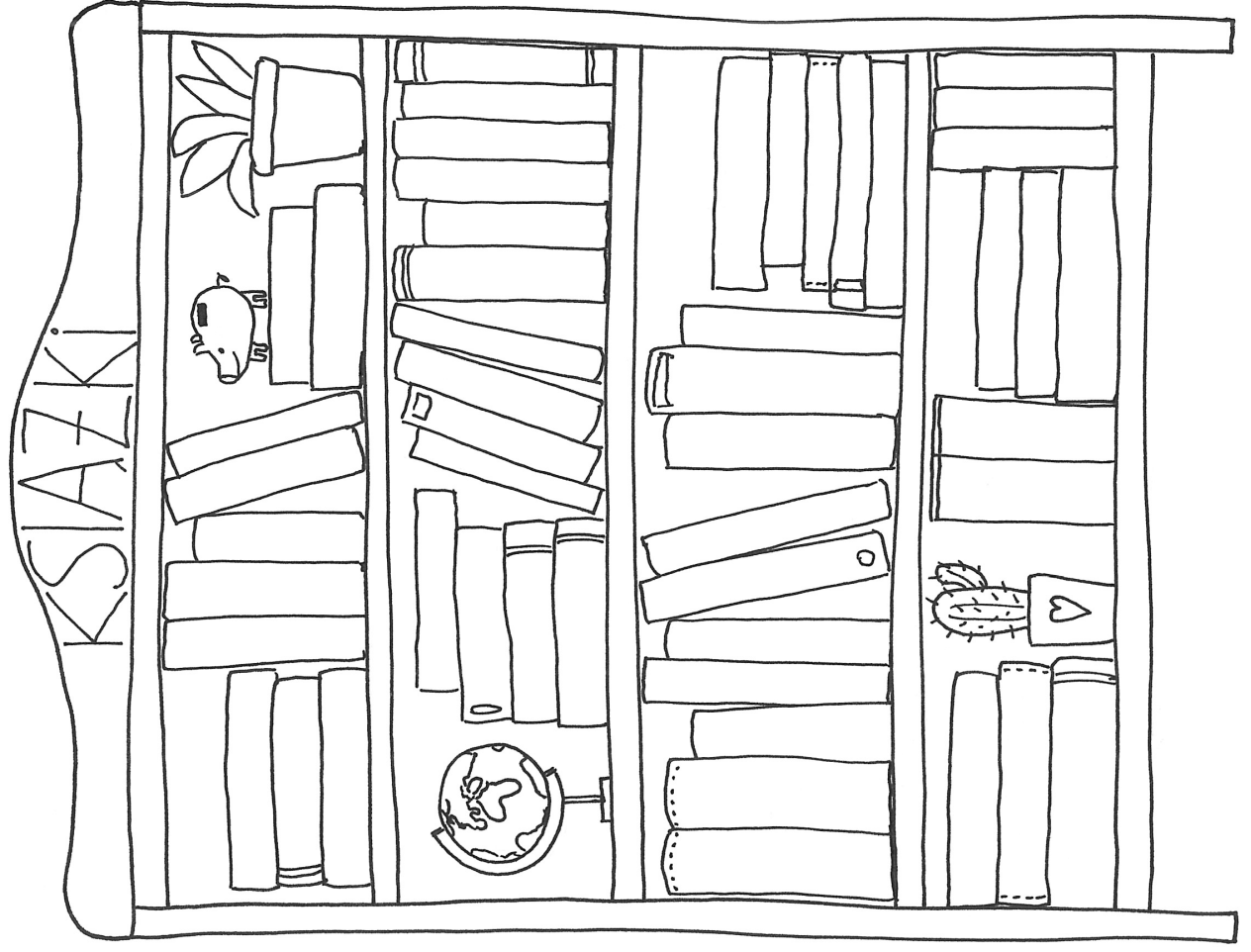
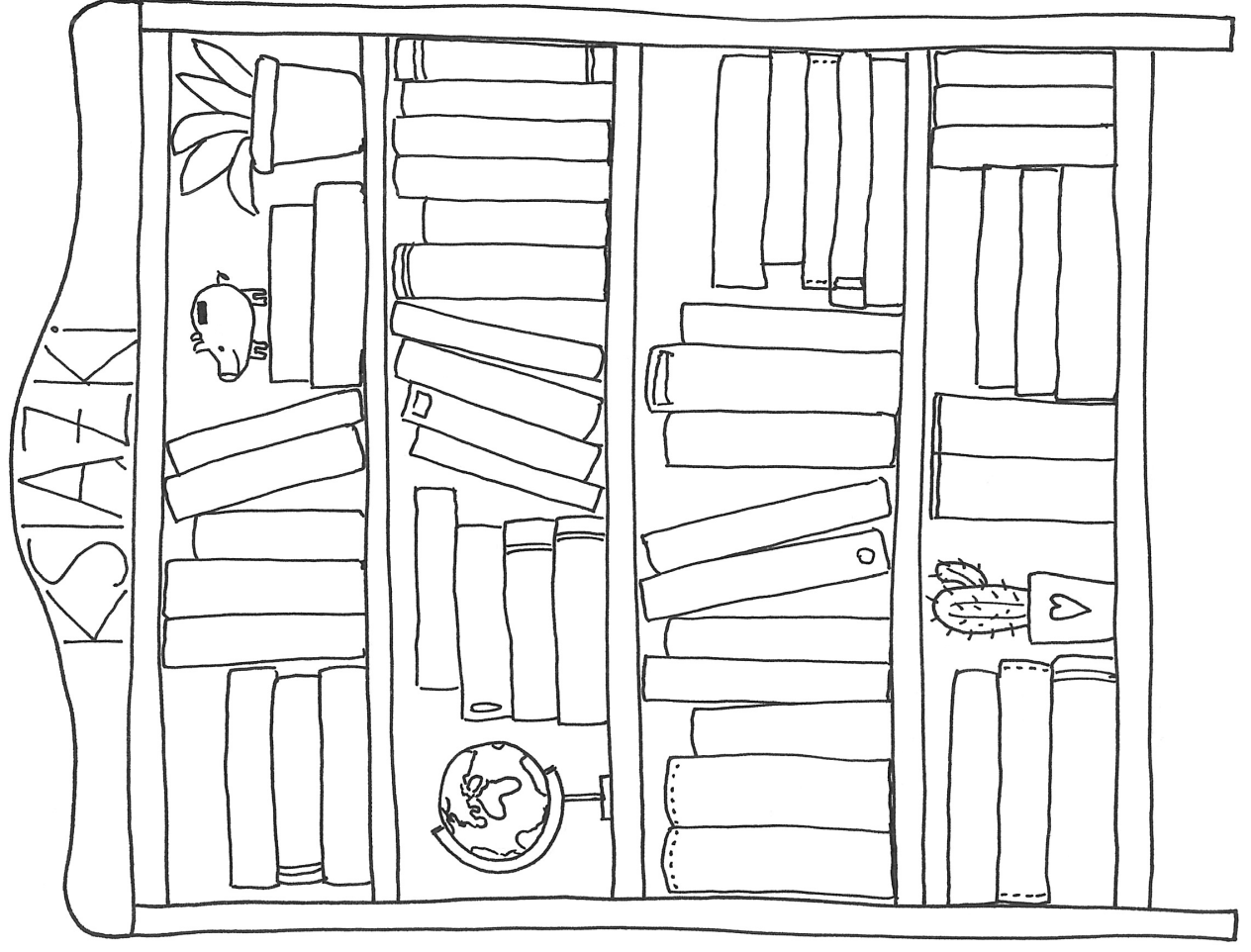
- „Ryms” – kwartalnik o książkach dla dzieci i młodzieży: <http://www.ryms.pl>
- „Najlepsze książki dla dzieci i młodszych dorosłych”, dodatek do dwumiesięcznika „Książki. Magazyn do czytania”: <http://ksiazki.wyborcza.pl>

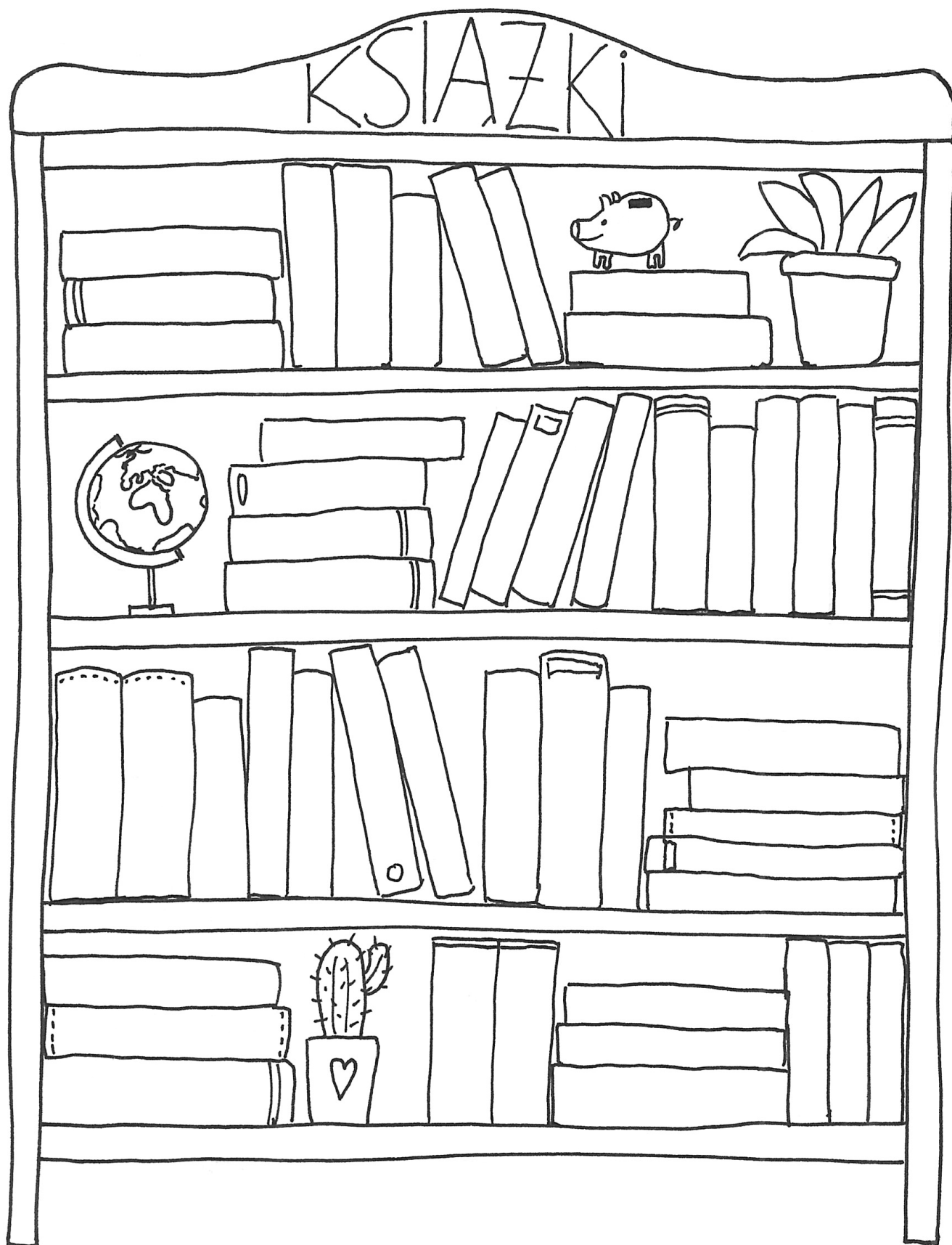
Blogi poświęcone literaturze dziecięcej:

- Strefa Psotnika <https://www.strefapsotnika.pl>
- Zorro blog <http://znak-zorro-zo.blogspot.com>
- Polska ilustracja dla dzieci <http://www.polskailustracjadladzieci.pl>
- Lupus Libri <http://www.lupuslibri.pl>
- Maki w Giverny <https://www.makiwgiverny.pl>
- Mała Ka(f)ka <http://zmalakafka.blogspot.com>
- W Nieparyżu <http://nieparyz.blogspot.com>
- Mała czcionka <http://www.malaczcionka.pl>
- Wilcze lektury <http://wilcelektury.blogspot.com>
- Czytanki-przytulanki <http://czytanki-przytulanki.blogspot.com>
- Na półeczce <http://www.napoleczce.pl>
- Stasiek poleca <http://stasiekpoleca.blogspot.com>
- Poza rozkładem <http://pozarozkladem.blogspot.com>
- Co czytam Konstantemu i Matyldzie <http://www.coczytamkonstantemu.pl>

Nagrody dla literatury dziecięcej:

- Nagroda Polskiej Sekcji IBBY – „Książka Roku”: http://www.ibby.pl/?page_id=28
- Konkurs Literacki im. Astrid Lindgren na współczesną książkę dla dzieci i młodzieży: <http://www.calapolskaczytadzieciom.pl/konkurs-astrid-lindgren>
- Konkurs Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek Najpiękniejsze Książki Roku (kategoria Książki dla dzieci i młodzieży): <http://www.ptwk.pl/index.php/konkursy/nkr>
- Konkurs na Najlepszą Książkę Dziecięcą „Przecinek i Kropka”: <https://www.empik.com/przecinek-i-kropka>
- Ogólnopolski Konkurs „Dobre Strony” na Najlepszą Książkę dla Dzieci i Młodzieży: http://www.domliteratury.wroc.pl/content/24/nagroda_edytorska_dobre_strony
- Ogólnopolska Nagroda Literacka im. Kornela Makuszyńskiego: <http://mbp-oswiecim.pl/o-bibliotece/nagroda-literacka/>
- Międzynarodowa nagroda „Medal im. Hansa Christiana Andersena”: <http://www.ibby.org/index.php?id=273> (ang)

Na grzbietach książek z biblioteczki wpisuj tytuły przeczytanych w danym roku lub roku szkolnym książek Pokoloruj regał kwiaty, skarbonkę i globus oraz grzbiety z tytułami przeczytanych książek. Zamiast wpisywać tytuły już przeczytanych książek możesz wpisywać tytuły tych, które chciałabyś/chciałbyś przeczytać w przyszłości.

Książka do słuchania

Materiały:

kilka książek audiobooków – najlepiej przyniesionych przez uczniów, takich które już przesłuchali i ich odpowiedników w wersji papierowej (o ile to możliwe), odtwarzacz z głośnikami (np. komputer lub smartfon + głośniki), papier i pisaki do notatek oraz wybrane przez uczniów krótkie teksty literackie – wiersze, opowiadania, lub niedługa książka podzielona na krótsze fragmenty – oraz sprzęt do nagrywania (w najprostszej wersji smartfon lub komputer z mikrofonem) oraz komputer z prostym programem do montowania dźwięku.

Choć początki audiobooków związane są z wynalezieniem fonografu przez Thomasa Edisona w 1877 roku to prawdziwą popularność zdobyły dopiero w XXI wieku.

Dźwięk nagrywano na woskowych cylindrach mieszczących zaledwie kilka minut nagrania, potem na płytach gramofonowych, które z początku również mieściły dwadzieścia kilka minut dźwięku. Wraz z rozwojem techniki pojawiły się taśmy, potem płyty CD i inne nośniki danych, np. karty pamięci, które mogą pomieścić tysiące godzin nagrań. W rozwoju audiobooków pomógł też internet. Obecnie najczęściej kupujemy audiobooki w formie plików, które ściągamy z internetu lub odsłuchujemy online. Dziś możemy audiobooka odsłuchać ze smartfona, co powoduje, że cieszą się one rosnącą popularnością, łatwo je zabrać ze sobą do pociągu, autobusu, na spacer, na trening. Audiobooka możemy słuchać podczas zmywania naczyń czy układania puzzli.

Porozmawiaj z uczniami na temat audiobooków. Zapytaj, czy słuchają książek? Czy wolą słuchać audiobooka, czytać samodzielnie, a może słuchać, gdy ktoś bliski czyta im książkę na głos? W jakich okolicznościach najczęściej słuchają audiobooków? Poproś, by uczniowie opowiedzieli o swoich ulubionych audiobookach. Co się im w nich podoba? Czy chodzi tylko o treść książki, czy może również o sposób czytania, dodatkowe efekty dźwiękowe? Co widzą pozytywnego w audiobookach, a co negatywnego. Porównajcie wady i zalety książek papierowych i audiobooków. Tę część możecie wykonać w kiluosobowych grupach, a wnioski uczniowie mogą zapisać na dużych arkuszach papieru podzielonych na pół. Zastanówcie się, czy wszystkie książki nadają się do nagrania jako audiobooki. Jakie książki nie będą dobrymi, funkcjonalnymi audiobookami?

Wysłuchajcie wspólnie fragmentu jakiejś książki (w tym czasie dzieci mogą tworzyć prace plastyczne, słuchanie podczas malowania i rysowania może stać się waszą tradycją). Następnie zaproponuj uczniom stworzenie własnego audiobooka. Wspólnie zdecydуйте, czy będzie to jeden dłuższy tekst, czy może w mniejszych grupach lub nawet indywidualnie dzieci nagrywają swoje audiobooki. Zachęcamy jednak do stworzenia wspólnego audiobooka, który będzie świetną pamiątką dla całej klasy.

Podzielcie tekst na fragmenty do przeczytania przez poszczególne osoby. Omówcie zasady nagrywania. Nagrywajcie w pomieszczeniu, w którym jest cicho. Raczej w domu niż w szkole, chyba że po południu, gdy szkoła opustoszeje. Wyłączcie wszelkie wentylatory, pralki, zmywarki, poproście domowników, by starali się zachowywać cicho, zamknijcie zwierzaki w innym pokoju, zamknijcie szczelne okna. Sami również nie stukajcie, nie szurajcie, nie pstrykajcie długopisem itd. W miarę możliwości otoczcie się tkaninami, nagrywajcie w pokoju z dywanem, zasłońcie zasłony w oknach, rozwieście na krzesłach koc, a na stole, gdzie będzie książka, rozłóżcie miękkie ręcznik – dźwięk nie będzie się odbijał, a nagranie uzyska lepszą jakość. Nagracie kilka słów na próbę, żeby zobaczyć w jakiej odległości najlepiej trzymać mikrofon. Nie może znajdować się zbyt daleko, bo głos będzie słabo słyszalny, ani zbyt blisko, by nie było słychać mlaskania i przetykania śliny. Odległość 15-20 cm powinna być właściwa. Nie trzymajcie mikrofonu w ręce, najlepiej połóżcie go na czymś miękkim, np.

na złożonym ręczniku czy bluzie. Zanim zaczniecie, przeczytajcie co najmniej raz (a lepiej kilka razy) tekst, który będziecie nagrywać, aby uniknąć pomyłek. Do dzieła!

Gdy nagrać swój fragment, nazwijcie plik tak, by łatwo było zorientować się, jaki fragment tekstu się w nim znalazł. Gdy wszystkie fragmenty zostaną nagrane, zgrajcie je do komputera. Korzystając z prostego programu do edycji dźwięku, zmontujcie w całość wasz audiobook. Kolejne rozdziały mogą być zapisane w plikach odpowiednio nazwanych i następujących po sobie, tak aby w folderze układały się we właściwej kolejności. Zapiszcie go i skopiujcie dla siebie na pendrive. Pamiętajcie o prawach autorskich, możecie odtwarzać lub podarować audiobook swoim kolegom i koleżankom oraz rodzinie i innym bliskim wam osobom, ale nie zamieszczajcie go w internecie, gdzie każdy będzie mógł go ściągnąć w całości.

Dobrej zabawy!

Czytelnicze bingo

czytaj co najmniej 20 minut	czytaj książkę z roślinami na okładce	przeczytaj artykuł w czasopiśmie	przeczytaj komiks	zaproś do czytania na zmianę na głos rodziców lub rodzeństwo
czytaj książkę o zwierzętach	czytaj leżąc na podłodze	czytaj książkę o magii, czarodziejach lub wróżkach	przeczytaj trzy wiersze	przeczytaj jeszcze raz książkę, którą lubisz
przesłuchaj audiobook	zachęć kolegę lub koleżankę do przeczytania twojej ulubionej książki	ciesz się czytaniem	czytaj na głos członkowi rodziny lub zwierzakowi	przeczytaj jeden akapit książki wspan
narysuj ilustrację do książki, którą czytasz	czytaj w parku lub na łące	znajdź i obejrzyj lub przeczytaj swoją ulubioną książkę sprzed lat	czytaj co najmniej 40 minut	czytaj w promieniach słońca
poczytaj babci, dziadkowi lub innej starszej osobie	skorzystaj z książki, by poznać jakiś naukowy fakt	czytaj z latarką pod kocem	czytaj książkę, którą dostałeś/ dostałaś w prezencie	czytaj huśtając się na huśtawce

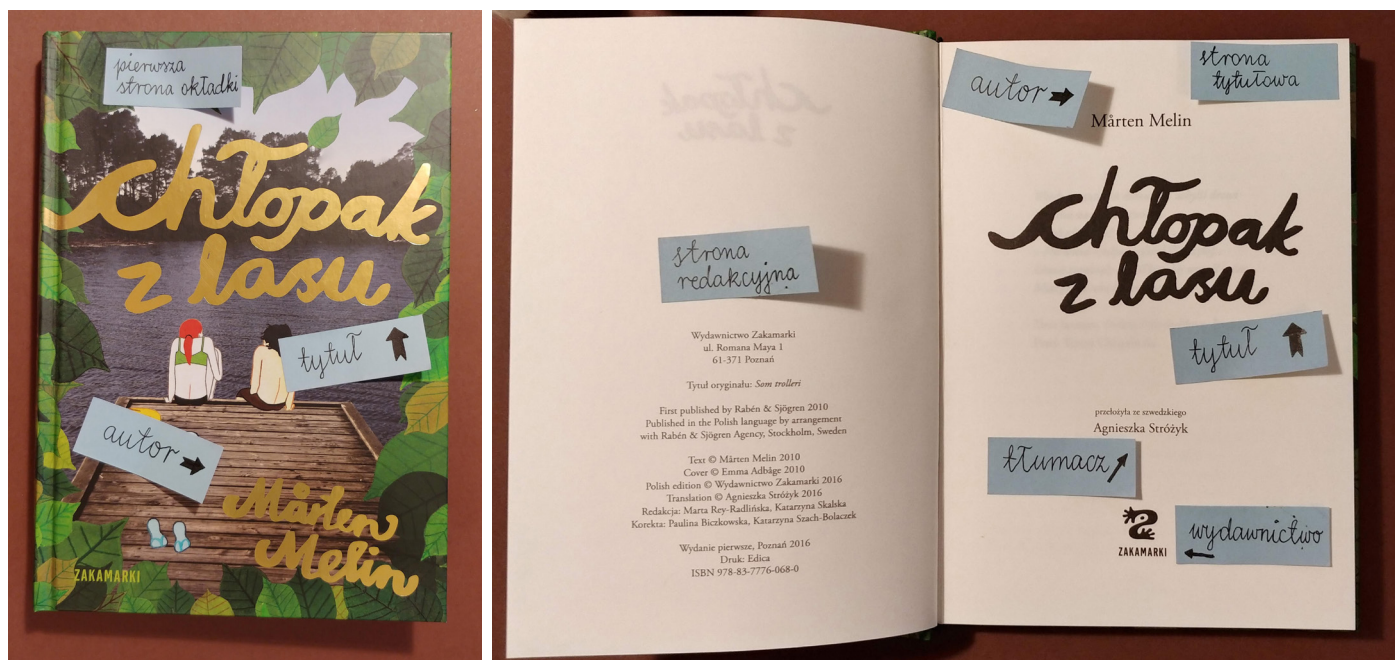
Części książki

Materiały:

wydrukowana karta pracy dla każdego ucznia, nożyczki, klej, kredki lub – w innym wariantcie – małe karteczki post-it albo zakładki indeksujące, pisak, książki.

Rozdaj dzieciom karty pracy i poproś o pokolorowanie rysunku oraz wycięcie napisów i wklejenie ich w odpowiednie miejsca na stronie. Karty pracy można wkleić do zeszytu.

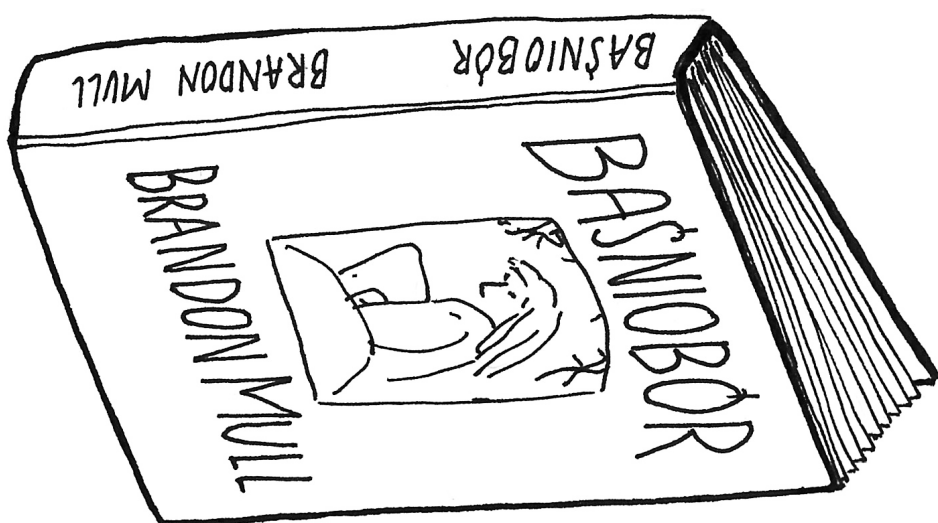
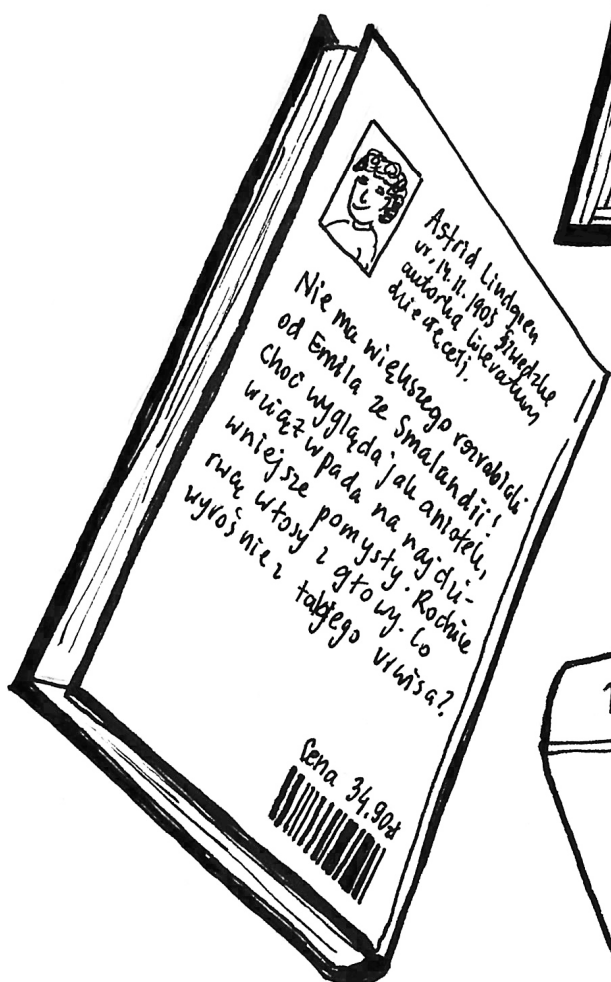
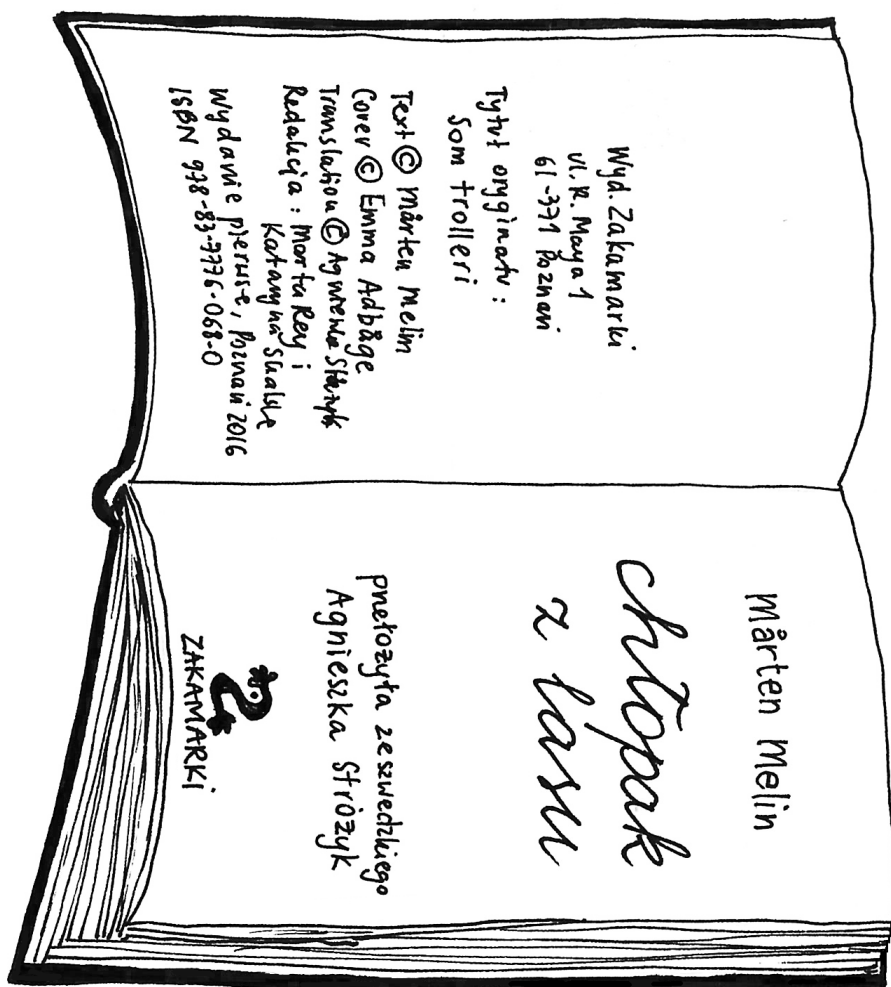
Zamiast tego możesz zaproponować uczniom pracę w grupach. Przygotuj napisy na małych karteczkach indeksujących lub karteczkach post-it. Podziel dzieci na grupy, rozdaj zestawy napisów oraz po jednej książce na grupę i poproś o przyklejenie podpisów we właściwych miejscach. Zadbaj o to, by każda grupa otrzymała inną książkę, a książki dobierz tak, by dzieciom łatwo było oznaczyć wszystkie elementy.

pierwsza strona okładki	strona tytułowa	autor
ostatnia strona okładki	strona redakcyjna	tłumacz
obwoluta	spis treści	ilustrator
grzbiet	wydawnictwo	streszczenie / zachęta

pierwsza strona okładki	strona tytułowa	autor
ostatnia strona okładki	strona redakcyjna	tłumacz
obwoluta	spis treści	ilustrator
grzbiet	wydawnictwo	streszczenie / zachęta

Pokoloruj książki. Wytnij poniższe podpisy i naklej je, by powstały podpisy do poszczególnych elementów książek. Kartę pracy możesz wkleić do zeszytu.

pierwsza strona okładki	strona tytułowa	autor	biogram	streszczenie
ostatnia strona okładki	strona redakcyjna	tłumacz	grzbiet	wydawnictwo

Biblioteczny detektyw

Zostań książkowym detektywem

Znajdź, a następnie zapisz imię i nazwisko autorów oraz tytuły książkek.

Znajdź:

- książkę napisaną przez autora/autorkę z Francji,
- książkę z nazwą geograficzną w tytule,
- książkę wydaną przed 1960 rokiem,
- książkę, której główną bohaterką jest dziewczynka,
- książkę z poezją,
- książkę z psem na okładce,
- album z obrazami,
- książkę historyczną,
- książkę, która ma więcej niż 500 stron.

Pamiętaj! W bibliotece poruszaj się ostrożnie, mów szeptem, szanuj innych.

Zostań książkowym detektywem

Znajdź, a następnie zapisz imię i nazwisko autorów oraz tytuły książkek.

Znajdź:

- książkę napisaną przez autora/autorkę ze Szwecji,
- książkę z potrawą w tytule,
- książkę napisaną przed 1850 rokiem,
- książkę, której głównym bohaterem jest chłopiec,
- książkę z opowiadaniem,
- książkę z kosmosem/planetami na okładce,
- książkę o Azji,
- biografię,
- książkę w płóciennym oprawie.

Pamiętaj! W bibliotece poruszaj się ostrożnie, mów szeptem, szanuj innych.

Zostań książkowym detektywem

Znajdź, a następnie zapisz imię i nazwisko autorów oraz tytuły książkek.

Znajdź:

- książkę napisaną przez autora/autorkę z Czech,
- książkę z pojazdem w tytule,
- książkę wydaną nie później niż w zeszłym roku,
- książkę, której bohaterami jest grupa przyjaciół,
- książkę dla przedszkolaków,
- książkę z rycerzem na okładce,
- książkę o pogodzie,
- reportaż,
- książkę w obwolucie.

Pamiętaj! W bibliotece poruszaj się ostrożnie, mów szeptem, szanuj innych.

Zostań książkowym detektywem

Znajdź, a następnie zapisz imię i nazwisko autorów oraz tytuły książkek.

Znajdź:

- książkę napisaną przez autora/autorkę z Finlandii,
- książkę z nazwą zwierzęcia w tytule,
- książkę napisaną po 2010 roku,
- książkę, której głównym bohaterem jest zwierzę,
- powieść fantastyczną,
- książkę z drzewem na okładce,
- książkę z eksperymentami naukowymi
- książkę w języku obcym (nie podręcznik),
- audiobook.

Pamiętaj! W bibliotece poruszaj się ostrożnie, mów szeptem, szanuj innych.

Zostań książkowym detektywem

Znajdź, a następnie zapisz imię i nazwisko autorów oraz tytuły książkek.

Znajdź:

- książkę napisaną przez autora/autorkę z Włoch,
- książkę z zawodem w tytule,
- książkę wydaną w XX wieku,
- książkę, której bohaterem jest miasto,
- kryminał,
- książkę z ptakiem na okładce,
- książkę z przepisami kulinarnymi,
- książkę z numerowanymi rozdziałami,
- książkę w nietypowym kształcie.

Pamiętaj! W bibliotece poruszaj się ostrożnie, mów szeptem, szanuj innych.

Zostań książkowym detektywem

Znajdź, a następnie zapisz imię i nazwisko autorów oraz tytuły książkek.

Znajdź:

- książkę napisaną przez autora/autorkę z Danii,
- książkę z określeniem czasu w tytule,
- książkę wydaną w XXI wieku,
- książkę, której bohaterem jest postać rzeczywista,
- komiks,
- książkę z autem na okładce,
- książkę z zagadkami,
- książkę bez ilustracji,
- atlas.

Pamiętaj! W bibliotece poruszaj się ostrożnie, mów szeptem, szanuj innych.

Zostań książkowym detektywem

Znajdź, a następnie zapisz imię i nazwisko autorów oraz tytuły książkek.

Znajdź:

- książkę o dinozaurach,
- książkę z żabą na okładce,
- książkę z wierszykami,
- książkę o kolorach,
- książkę z zadaniami,
- książkę z twardymi kartkami,
- książkę o przyjaźni
- nową książkę pachnącą farbą drukarską,
- książkę do nauki liczenia.

Pamiętaj! W bibliotece poruszaj się ostrożnie, mów szeptem, szanuj innych.

Zostań książkowym detektywem

Znajdź, a następnie zapisz imię i nazwisko autorów oraz tytuły książkek.

Znajdź:

- książkę, której autor ma imię zaczynające się identyczną literą, co twoje,
- książkę, która wymaga naprawienia,
- książkę, która została sfilmowana,
- książkę, o twoim ulubionym superbohaterze,
- książkę, która wyjaśnia jak coś działa,
- słownik dowolnego rodzaju, w którym znajduje się słowo „żargon”,
- książkę nagrodzoną nagrodą literacką
- książkę pamiętnik,
- książkę o filozofii.

Pamiętaj! W bibliotece poruszaj się ostrożnie, mów szeptem, szanuj innych.

Przestrzenny czytelnik

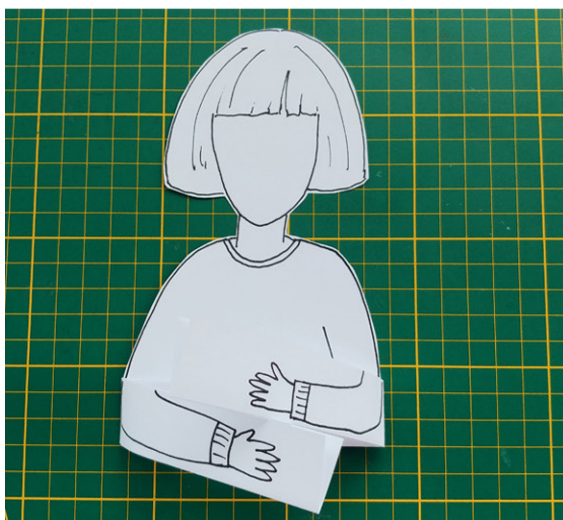
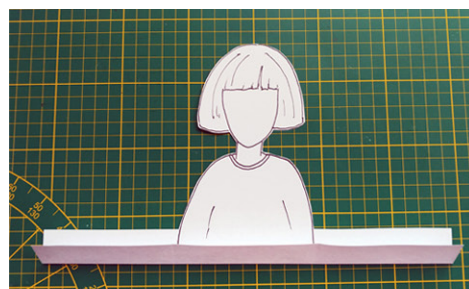
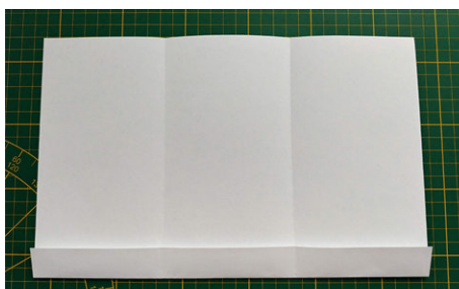
Materiały:

blok rysunkowy lub blok techniczny, ołówek, nożyczki, kredki, mazaki lub cienkopisy. Opcjonalnie: reklamy książek (zdjęcia okładek) i kolorowe czasopisma ze zdjęciami ludzi.
praca plastyczna, poglądowe wzory

Przygotuj ołówek oraz kartkę papieru formatu A4. Ułóż ją przed sobą w poziomie. Zagnij dolną krawędź kartki na wysokość 2 cm, a następnie złoż kartkę w pionie na trzy części (fot. 1). W środkowej kolumnie narysuj górną część ciała (popiersie) czytelnika, od czubka głowy do łokci (fot. 2). Poniżej mamy pasek papieru, z którego powstaną przedramiona z dłońmi. Narysuj ołówkiem linię wyznaczoną przez złożenie kartki po prawej i lewej stronie postaci, a następnie przetnij kartkę wzdłuż linii oraz wytnij swoją postać wzdłuż konturów (fot. 3). Złóż powstałe paski papieru do środka i narysuj na nich przedramiona i dłonie (fot. 4). Z resztki odciętego papieru stwórz okładkę ulubionej książki (fot.5). Dopasuj wielkość okładki do długości rąk. „Książka” nie może być zbyt duża ani za mała. Napisz imię i nazwisko autora oraz tytuł i narysuj ilustrację. Na tylnej stronie okładki możesz napisać dwa zdania zachęty do przeczytania.

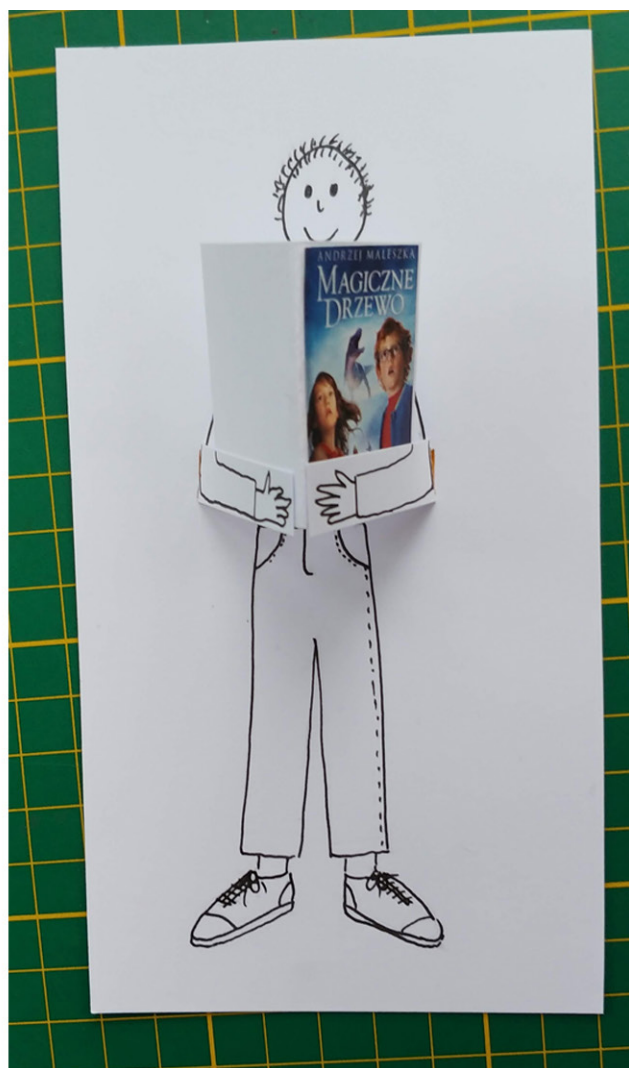
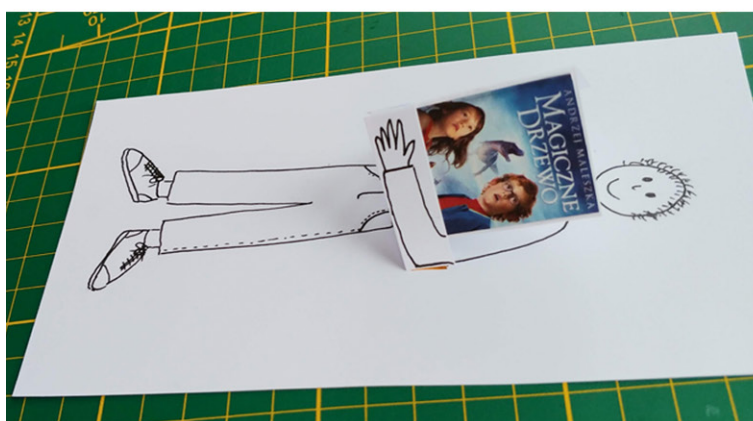
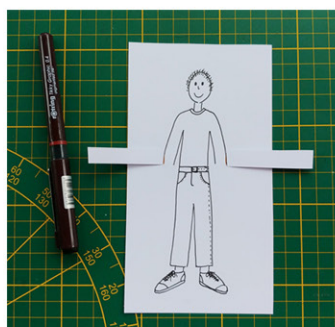
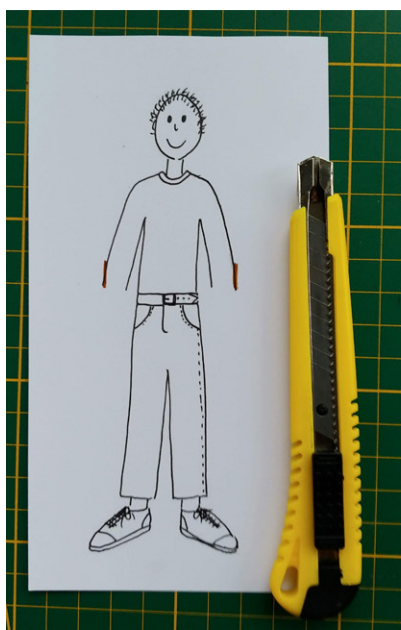
Naklej przygotowaną postać czytelnika na drugą kartkę papieru (fot. 6). Możesz wykorzystać kartkę z kolorowego bloku lub samodzielnie stworzyć tło za czytelnikiem. Narysuj biblioteczkę, albo plażę, ławkę, pokój z oknem – książki przecież można czytać wszędzie. Klejem posmaruj tylko plecy i głowę czytelnika. Ręce złożone do przodu „będą trzymać” książkę. Następnie wsuń książkę w ręce czytelnika. Jeśli chcesz, możesz posmarować odrobiną kleju „wewnątrz” dłoni czytelnika, by książka nie wypadła.

Uwaga! Powyżej podano proporcje do zrobienia dużej postaci z kartki A4, ale czytelnik może być dowolnej wielkości. Małego czytelnika można wykorzystać na przykład do ozdobienia kartki urodzinowej. Jeśli chcesz skorzystać ze zdjęć z gazet, dopasuj wielkość głowy ze zdjęcia do reszty ciała, aby proporcje się zgadzały.

Wersja czytelnika z całą postacią, zamiast popiersia.

Narysuj na kartce całego człowieka od stóp do głów, ale ręce narysuj tylko do łokci (fot.1). Po zewnętrznej stronie łokci, za pomocą nożyka do papieru, zrób małe, pionowe nacięcia (fot. 2). Przygotuj dość długi pasek złożonego na pół papieru. Wsuń go w nacięcia w ten sposób, by obydwie końce wystawały na wierzch kartki (fot. 3). Aby pasek nie przesuwiał się, z tyłu kartki możesz go podkleić taśmą klejącą lub klejem. Gdy pasek pędzie już przełożony, złóż do środka, na brzuch czytelnika i narysuj przedramiona z dłońmi (fot. 4). Pozostaje wsunąć książkę, przygotowana podobnie jak w pierwszej wersji pracy. Do wykonania przykładowego czytelnika wykorzystano zdjęcie okładki książki wyciętą z reklamy księgarni.

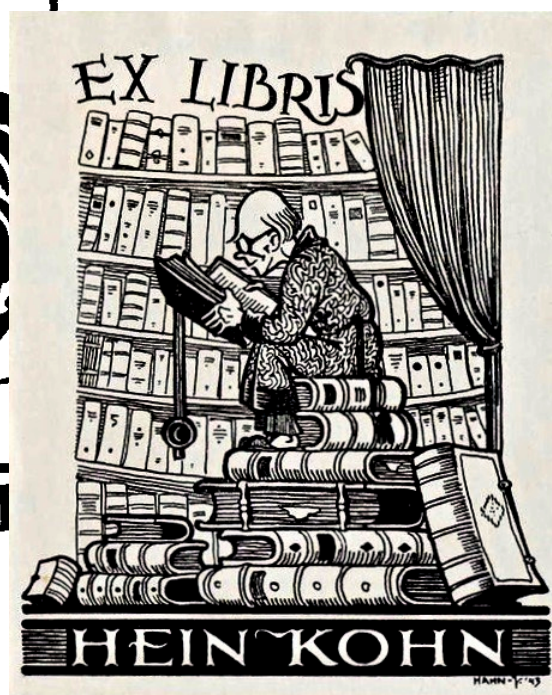
Ex libris

Ex Libris (łac. *ex libris* – z książek) to oznaczenie właściciela książki wklejone (lub wstemplowane) na wewnętrznej stronie okładki. W najdawniejszych księgach nazwisko właściciela wpisywano ręcznie, z czasem zamiast nazwiska w księgach pojawiły się pięknie namalowane przez iluminatorów herby rodowe rodziny, do której należy księgozbiór. Po wynalezieniu druku exlibrisy drukowane były na małych karteczkach, które wklejano do książek. Zamiast herbów pojawiały się różnego rodzaju ilustracje, odzwierciedlające zainteresowania i pasje właściciela księgozbioru oraz jego imię i nazwisko. Prostsza wersja exlibrisu jest pieczęć.

Podstawową funkcją exlibrisu jest oznaczenie właściciela książki. Gdy pożyczymy komuś swoją książkę oznaczoną exlibrisem, będzie on przypominał pożyczającemu o konieczności zwrotu książki, a także o tym, że należy o nią dbać. Gdy zabierzemy książkę do szkoły czy na wakacje i zgubimy ją, książka oznaczona exlibrisem ma znacznie większą szansę na odnalezienie.

Ale exlibrisy są również ozdobą książki. Wykonywane przez artystów za pomocą różnych technik graficznych, takich jak drzeworyt, miedzioryt, linoryt i inne, odbitki są czasami prawdziwymi dziełami sztuki, a książki z wklejonym exlibrisem zyskują wartość kolekcjonerską. Szczególnie exlibrisy znanych osób oraz wykonane przez uznanych artystów są chętnie zbierane przez kolekcjonerów, wystawiane na wystawach.

Zachęcamy was do samodzielnego przygotowania exlibrisów dla waszych kolekcji książek. Komplet exlibrisów może być też pięknym prezentem dla kogoś bliskiego, kto lubi czytać i posiada swój zbiór książek.

Ex libris pieczętka

Materiały:

średnio twarda, gładka, dość duża gumka do ścierania lub blok gumowy lub linoleum, dłuta dla lino-rytu, ołówki średnio miękkie i bardzo miękkie, kartka do stworzenia projektu, tusz do stempli, farba drukarska lub farba wodna do linorytu (koszt ok. 30 zł w sklepie dla plastyków – możecie złożyć się i kupić jedną tubkę dla całej klasy).

Na początku stwórz projekt swojego exlibrisu na kartce za pomocą ołówka. Pamiętaj, że projekt musi być dopasowany wielkością do wielkości surowca, w którym będziesz rzeźbić. Jeśli jesteś początkującym grafikiem i nie masz wprawy w posługiwaniu się dłutem, nie rysuj zbyt wielu drobnych i skomplikowanych elementów, które trudno będzie wyciąć. Pamiętaj również, że wszystko musi być napisane i narysowane w lustrzanym odbiciu. Gdy projekt będzie gotowy, na wszelki wypadek podejdź do lustra i sprawdź czy nie wkraść się żaden błąd. Pamiętaj, że elementy, które wytniesz – po odbiciu na kartce pozostaną białe, a te wypukłe – pozostawią na kartce odbicie. Teraz trzeba przenieść rysunek na gumowy blok lub linoleum. Najprostszy sposób, to odwrócić kartkę z projektem na drugą stronę i dokładnie zamalować całą powierzchnię bardzo miękkim ołówkiem. Następnie przyłóż obrazek do linoleum zamazaną stroną, przytrzymaj tak, żeby rysunek się nie przesunął i twardszym ołówkiem odkalkuj mocno, naciskając rysunek na linoleum. Nie pomiń żadnego elementu. Gdy wszystko zostanie przerysowane, zdejmij projekt. Na linoleum powinien być widoczny odbity rysunek. Możesz teraz poprawić go delikatnie długopisem lub cienkopisem, by w trakcie wycinania się nie zmasał.

Czas na wycinanie. Wybierz odpowiednie dłuta. Na początek najlepsze będą te w kształcie litery V i U. Wytnij narysowane kształty. Nie spiesz się, bądź precyzyjny i ostrożny, by nie wyciąć zbyt dużo (i nie skaleczyć się). Gdy praca będzie gotowa, czas na próbną odbitkę. Pokryj swoją matrycę czy stem- pel farbą do linorytu za pomocą wateczka albo zanurz stempel w tuszu do pieczętek. Odbij pracę na kartce, sprawdź czy nie trzeba pogłębić jakichś fragmentów matrycy.

Gdy praca będzie skończona, zrób zestaw odbitek. Nie przejmuj się, że odbitki nie są identyczne – na tym polega urok linorytu i stempli, że każdy egzemplarz jest trochę inny. Poczekaj aż tusz i farba wyschną, wytnij precyzyjnie swoje odbitki. Teraz pozostaje tylko wkleić exlibrisy do książek.

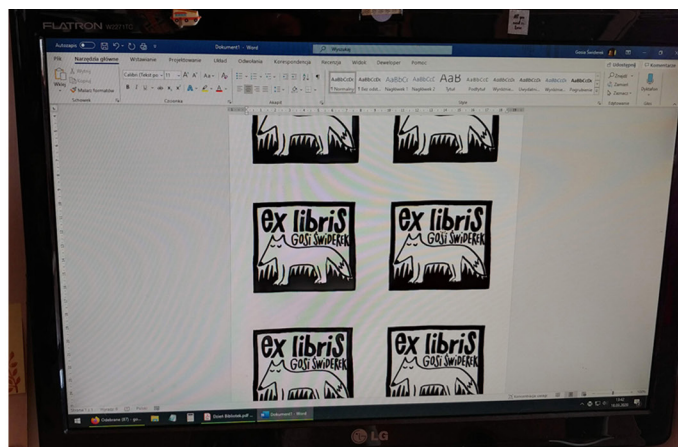

Ex libris drukowany

Materiały:

śnieżnobiała kartka, ołówek i gumka, czarne cienkopisy i mazaki oraz skaner, komputer i prosty program do obróbki graficznej, drukarka, papier zwykły lub naklejkowy, nożyczki.

Narysuj na śnieżnobiałej kartce swój exlibris, możesz najpierw wykonać projekt ołówkiem, a następnie poprawić go czarnym cienkopisem lub mazakiem (a nawet tuszem kreślarskim, jeśli masz ochotę). Gdy tusz już wyschnie, dokładnie wytrzyj gumką ołówkowe szkice. Zeskanuj swój rysunek w skanerze lub skorzystaj z aplikacji CamScan w telefonie. Jeśli kartka, na której rysowałeś, była cienka i prześwitywała, przed zeskanowaniem czy zrobieniem zdjęcia podłóż drugą białą kartkę, by tło było jak najbardziej białe. Zeskanowaną ilustrację możesz obrobić w programie graficznym, a następnie ułożyć na stronie A4 tyle obrazków, ile się zmieści – w zależności od wielkości exlibrisu: 9, 12, może więcej. Exlibris nie powinien być ani za duży (by zmieścić się w książkach mniejszego formatu), ani zbyt mały, bo nie będzie rzucać się w oczy. Pamiętaj o zachowaniu marginesów strony oraz odstępów między exlibrisami, tak by łatwo je było wyciąć. Zachowaj plik. Teraz czas na drukowanie. Możesz je wydrukować na zwykłej kartce do drukarki albo na papierze naklejkowym, wtedy łatwiej będzie wklejać exlibrisy do książek. Wytnij precyzyjnie exlibrisy i oznacz nimi swoje książki.

O książce. Mała encyklopedia dla nastolatków, praca zbiorowa z ilustracjami Bohdana Butenko, Wrocław 1987.

<http://www.sbp.pl/arttykul/?cid=19691>

<http://www.sbp.pl/repository/newsy/Folder-PL.pdf>

<https://beyondaccess.net/resources/map-public-libraries-around-the-world/>

https://beyondaccess.net/wp-content/uploads/2013/07/Beyond-Access_Library_Map_EN_201304.png

<https://bookcrossing.pl/>

<https://da2i.ifla.org/da2i-report-2019/>

<https://da2i.ifla.org/wp-content/uploads/da2i-2019-full-report.pdf>

<https://librarymap.ifla.org/stories/sdg/9>

https://www.ifla.org/files/assets/environmental-sustainability-and-libraries/GreenLibraryChecklist/greenlibs_checklist_englishpol2.pdf

https://www.ifla.org/files/assets/faife/ifla-faife_world_report_series_vii.pdf

<https://www.ifla.org/files/assets/hq/topics/libraries-development/documents/access-and-opportunity-for-all.pdf>

<https://www.ifla.org/files/assets/hq/topics/libraries-development/documents/sdgs-insert-pl.pdf>

<https://www.ifla.org/libraries-development>

<https://www.ifla.org/node/7408>

<https://www.ifla.org/node/92187>

<https://www.igi-global.com/book/information-access-library-user-needs/75479#table-of-contents>

<https://www.lyondeclaration.org/>

<https://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kultura/1607821,1,ile-ksiazek-wydaje-sie-w-europie.read>

Pakiet edukacyjny na Dzień Pustej Klasy jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Ośrodka Działań Ekologicznych „Źródła”. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2019. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej. Publikacja wyraża wyłącznie poglądy autora i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

polska pomoc
www.polskapomoc.gov.pl

www.zrodla.org

Opracowała: Gosia Świderek
Redakcja językowa: Marta Zdanowska
Ilustracje i skład: Gosia Świderek

Pakiet edukacyjny powstał w ramach projektu „Źródła skutecznej edukacji globalnej”, realizowanego przez Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła”, a współfinansowanego w ramach polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP w 2019 r.